

На основу члана 43. став 1. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), члана 35. став 5. Уредбе о методологији израде докумената јавне политике („Службени гласник РС”, бр. 20/25, 27/26 и 30/26) и члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - УС, 72/12, 7/14 - УС, 44/14, 30/18 - др. закон), на предлог Министарства туризма и омладине,

Влада доноси

З А К Л Ј У Ч А К

1. Усваја се Финални извештај о спровођењу Стратегије развоја туризма за период од 2016. до 2025. године са Акционим планом за спровођење Стратегије развоја туризма за период од 2016. до 2025. године, који је саставни део овог закључка.

2. Овај закључак, ради реализације, доставити Министарству туризма и омладине.

05 Број: 332-8081/2026

У Београду, 13. августа 2026. године

В Л А Д А

Тачност преписа оверава
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

ПРВИ ПОТПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ

Петар Јањић

Синиша Мали, с.р.

Република Србија
Влада Републике Србије
Министарство туризма и омладине
Број: 2713662 2026 13450 003 004 051 001
Датум: 1.6.2026. године

Финални извештај о спровођењу Стратегије развоја туризма за период од 2016. до 2025. године са Акционим планом за спровођење Стратегије развоја туризма за период од 2016. до 2025. године

Садржај

<i>Попис скраћеница</i>	<i>4</i>
<i>1. УВОД.....</i>	<i>5</i>
<i>2. Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године</i>	<i>6</i>
<i>3. Сврха израде финалног извештаја Стратегије</i>	<i>7</i>
<i>4. Методологија израде финалног извештаја Стратегије.....</i>	<i>8</i>
Табела 1: Кључна питања за евалуацију	9
<i>6. Налази проистекли из Завршног извештаја у оквиру екс-пост анализе.....</i>	<i>9</i>
6.1. Резултати анализе	9
6.2. Оцена ефикасности стратегије	10
6.3. Оцена одрживости стратегије.....	11
6.4. Оцена утицаја Стратегије.....	11
6.5. Главни закључци проистекли из Завршног извештаја у оквиру екс-пост анализе:	12
6.6. Лекције проистекле из Завршног извештаја у оквиру екс-пост анализе:	14
6.7. Препоруке проистекле из Завршног извештаја у оквиру екс-пост анализе:	16
<i>7. Преглед спроведених активности које су допринеле остваривању циљева дефинисаних стратегијом</i>	<i>19</i>
Графикон 1: Кретање туриста од 2016 до 2025	21
Графикон 2: Структура укупног броја долазака туриста 2018–2025 и структура долазака домаћих и страних туриста	
Графикон 3: Укупна ноћења туриста и структура ноћења домаћих и страних туриста 2018–2025	22
Графикон 4: Девизни прилив од туризма 2016–2025.....	22
7.1. Макроекономске прилике у Републици Србији	23
7.1.1. Повећање броја долазака туриста за најмање 50% до 2025. године	24
7.1.2. Повећање учешћа ноћења страних туриста на 45% до 2020. и на 55% до 2025. године	24
7.1.3. Повећање потрошње туриста по ноћењу за 50% → Девизни прилив	24
7.1.4. Повећање директног удела туризма у БДП-у Србије за 100%.....	24
7.1.5. Повећање броја директно запослених у туризму за најмање 50%, као и утростручење запослених у туризму и комплементарним делатностима .	25
Табела 3. Запосленост у туризму у периоду 2016–2025 године	25

Графикон 8: Укупна запосленост и запосленост у индустрији туризма (2016–2025)	27
Графикон 9: Структура запослености у индустрији туризма (смештај, туристичке агенције, угоститељство	27
8. Мере директне подршке.....	28
8.1. Пројекти за развој туризма	28
8.2. Пројекти промоције, едукације и тренинга у туризму на територији РС.....	29
8.3. Пројекти који су допринели развоју руралног туризма и угоститељства РС	30
8.4. Подршка развоју предузетништва и ММСП у области туризма	31
9. Активности, процедуре и формирање институција од значаја за имплементацију Стратегије.....	32
10. Припрема и усвајање локалних, регионалних и покрајинских програма за развој туризма	32
11. План развоја приоритетних производа.....	32
12. Мере индиректне и директне подршке	33
13. Унапређење законодавног оквира.....	33
13.1. Измене, допуне постојећих и доношење нових аката из надлежности министарства.....	34
13.2. Измене и допуне закона и подзаконских аката од значаја за реализацију мера Стратегије из надлежности других министарстава	34
14. ЗАКЉУЧАК.....	34
15. ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА СПРОВОЂЕЊА АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ТУРИЗМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 2016-2025. ГОДИНА	36

Ред. бр.	Скраћеница	Објашњење
1	АП	Акциони план
2	АПР	Агенција за привредне регистре
3	БДП	Бруто домаћи производ
4	DCC	<i>Danube Competence Center</i> Дунавски центар за компетенцију
5	DMO	ДМО - Дестинацијске менаџмент организације
6	DMC	ДМК - Дестинацијске менаџмент компаније
7	ЕУ	Европска унија
8	EUROSTAT	Европски завод за статистику
9	ГИС	<i>Географски информациони систем - технологија намењена управљању просторно оријентисаним подацима</i>
10	GIZ	(Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) – ГИЗ Немачком организацијом за међународну сарадњу

11	ICT	ICT platform - <i>an integrated set of technological components and systems</i> ИКТ платформа - интегрисан скуп технолошких компоненти и система
12	ИПА	IPA – Instrument for Pre-Accession Assistance Инструмент за преприступну помоћ
13	IPARD	<i>Instrument for pre-accession assistance</i> <i>ИПАРД - Инструмент за претприступну помоћ у области руралног развоја</i>
14	ЈЛС	Јединице локалне самоуправе
15	ЈПП	Јавно-приватно партнерство
16	ММСП	Мала, микро и средња предузећа
17	МТО	Министарство туризма и омладине
18	НБС	Народна банка Србије
19	ПКС	Привредна комора Србије
20	FET	Final Evaluation Team Тим за коначну евалуацију

21	РСЗ	Републички завод за статистику
22	РРА	Регионалне развојне агенције
23	СДГ	Циљеви одрживог развоја (Sustainable Development Goals)
24	СКГО	Стална конференција градова и општина
25	СПР	Статистички пословни регистар
26	Стратегија	Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године
27	ТО	Туристичка организација
28	ТОС	Туристичка организација Србије
29	TCA	TSA – Training and Cooperation Activities Активности обучавања и сарадње
30	Закон	Законом о планском систему
31	WTTC	World Travel & Tourism Council Светски савет за путовања и туризам

1. УВОД

Законом о планском систему („Сл. гласник РС”, бр. 30/2018), (у даљем тексту: Закон) којим се уређује област израде, праћења спровођења и вредновања учинака докумената јавне политике, сходно члану 43. став 1. алинеја 1. прописује да је надлежни предлагач докумената јавних политика, Министарство туризма и омладине Републике Србије у обавези да изради Финални извештај о спровођењу Стратегије развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године (у даљем тексту: Стратегија) као и Акционог плана за спровођење Стратегије за период од 2016. до 2025. године. Такође Закон о планском систему („Сл. гласник РС”, бр. 30/2018), (у даљем тексту: Закон) којим се уређује област израде, праћења спровођења и вредновања учинака докумената јавне политике, у члану 40. прописује обавезу да надлежни предлагач спроводи *ex-post* анализу ефеката јавне политике на основу налаза добијених *ex-post* анализом и да вреднује учинке јавних политика, односно оцењује релевантност, ефикасност, ефективност и одрживост јавне политике, у циљу њеног преиспитивања и унапређења, односно ревизије и даљег планирања.

Закон предвиђа и да се током и након спровођења донетих јавних политика и прописа спроводи екс-пост анализа његових ефеката како би се сагледао напредак у постизању утврђених циљева, вредновао учинак тих политика, преиспитала и побољшала одрживост јавне политике у циљу унапређења и даљег планирања. Као основно средство за вредновање учинка јавних политика користи се екс-пост анализа. Полазећи од тога да Закон прописује континуирано и доследно спровођење, извештавање и праћење спровођења планског документа од његовог доношења до окончања његове примене, израда екс - пост анализе представља логичну последицу свих донетих докумената и извештаја који прате примену планског документа.

Стратегија као плански документ донета је пре ступања на снагу Закона о планском систему, те се приликом израде наведеног извештаја примењују одредбе члана 35. Уредбе о методологији израде докумената јавних политика („Службени гласник Републике Србије” број 20/2025, 27/2026 и 30/2026), која предвиђа садржину извештаја, *у оној мери у којој је то могуће*. Стратегија је припремљена у складу са чланом 7. Закона о туризму (“Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/ 2010, 99/ 2011 - др. закон, 93/2012, 84/2015, 83/2018 - др. закон, 17/2019 - др. Закон) и престала је да важи 31.12.2025. године. Стратегија је припремљена методолошки, структурно и процедурално у складу са пописима који су важили у време њеног доношења и усвајања. Стратегија је усвојена 2016. године, две године пошто је забележен континуиран раст туристичког промета у Републици Србији, што је захтевало системски и целовит одговор државе какви ће бити правци даљег развоја туризма, његову улогу и место у економском развоју Републике Србије. Имајући у виду да је туристички промет континуирано растао, тек са епидемијом вируса Covid - 19 која је снажно утицала на економске токове у свету и код нас, наметнула се потреба да Министарство у оквиру већ започетог пројекта финансираног од стране Европске Уније, реализује активност израде анализе ефеката дотадашњег спровођења Стратегије за период од 2016. до 2025. године ради доношења одлуке о томе да ли се она треба мењати или је неопходно да се донесе нова. Као резултат спроведене анализе Министарству је достављен документ у

којем је извршена целовита, детаљна и свеобухватна анализа Стратегије развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године чији су сегменти коришћени при изради екс-пост анализе. Стратегија спада у документе јавне политике са високим утицајем и средњим приоритетом у складу са тестом нивоа утицаја и приоритета докумената јавне политике. У овом документу биће приказани сегменти извештаја из екс-пост анализе а коју су урадили независни консултанци ангажовани од стране ГИЗ-а, у оквиру пројекта „ЕУ за културно наслеђе и туризам”, Нацрта нове Стратегије развоја туризам Републике Србије 2026-2030.

2. Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године

Полазну основу за израду Стратегија чинила је анализа постојећег стања и дотадашњег степена развоја туризма, укључујући упоредну анализу конкурентских туристичких тржишта, сагледавање предности и недостатака сектора, као и дефинисање визије, циљева и приоритетних праваца развоја туризма. Стратегијом су утврђени приоритетни туристички производи и дестинације, као и смернице за политику развоја туризма, уз разматрање утицаја на културно наслеђе и природна добра. Израда нове Стратегије условљена је престанком важења Стратегије развоја туризма Републике Србије за период од 2006. до 2015. године, која је представљала основни оквир за развој сектора туризма у претходном периоду. У том контексту, приступило се изради новог стратешког документа ради утврђивања даљих праваца развоја туризма и усклађивања са савременим развојним потребама и трендовима у области туризма.

Стратегија је предвиђала одређене циљеве развоја који укључују повећање броја хотела и сличних објеката за 50%, као и повећање укупне покућености смештајних капацитета за 30%. Стратегија такође има за циљ повећање броја долазака туриста, остварених ноћења и потрошње туриста, као и удвостручење директног доприноса туристичке индустрије БДП-у. Осим тога, предвиђа се повећање директног запослења у туризму за најмање 50%.

Стратегија поставља следеће циљеве:

1. Повећати број туристичких долазака за најмање 50% до 2025. године;
2. Повећање туристичке потрошње по ноћењу за 50%;
3. Повећање учешћа ноћења страних туриста на 45% до 2020. и на 55% до 2025. године;
4. Повећање директног учешћа туризма у БДП-у Србије за 100%;
5. Повећање броја директно запослених у туризму за најмање 50%, као и утростручење запослених у туризму и комплементарним делатностима;
6. Повећање директних инвестиција.

Кључни изазови које је Стратегија препознала за одрживи развој туризма у Републици Србији су:

- Смањење сезоналности,
- Унапређење квалитета радних места у туризму,
- Очување и унапређење просперитета локалне заједнице и квалитета живота – на пример, подстицањем куповине локалних производа и услуга, промоцијом локалне кулинарске баштине, историје и културе, рукотворина и народне уметности, малих музеја и винограда,
- Очување и повећање вредности природног и културног наслеђа,
- Обогаћивање туристичке понуде производима и услугама који ће туризам у Републици Србији учинити препознатљивијим и атрактивнијим.

Мере за решавање кључних изазова одрживог развоја туризма које су предвиђене Стратегијом укључују подизање свести о заштити животне средине, раст интересовања за културно наслеђе, јачање локалне привреде, као и подршку развоју активности које омогућавају туристима да се сусретну са локалним становништвом и учествују у културним догађајима. Министарство туризма и омладине пружа подршку развоју туризма кроз програме подстицаја и кредитирања. Министарство финансира пројекте усмерене на промоцију, образовање, обуке и унапређење туристичког ланца понуде, као и пројекте који подржавају развој туристичке инфраструктуре и супраструктуре. Финансирање у износу до 100% доступно је за пројекте инфраструктуре, док је за остале пројекте могуће финансирање до 50%. Циљ програма финансирања јесте подршка и подстицај развоја домаће понуде и привлачење стране потражње.

Подстицаји и кредити су доступни ЈЛС, невладиним организацијама, локалним туристичким организацијама и малим предузећима. Од 2015. године уведен је и инструмент политике – ваучери за подршку домаћој тражњи и развој домаћег туризма у Републици Србији, а од 2024. године реализује се програм за доделу средстава за подстицање развоја и унапређења руралног туризма и угоститељства, и намењен је лицима који обављају угоститељску делатност у угоститељским објектима за смештај, а који се налазе на руралном подручју, врсте салаш, етно кућа или сеоско туристичко домаћинство.

3. Сврха израде финалног извештаја Стратегије

Имајући у виду да је Стратегија донета за период од 2016. до 2025. године, њено важење је завршено са 2025. годином. Вредновање учинка документа јавних политика представља оцењивање ефикасности и ефективности јавне политике, њених учинака и резултата и може се спроводити у периодично или по завршетку свих активности у вези са истом (екс-пост анализа). Самим тим се приступило изради екс-пост анализе, ради анализе циљева и планираних резултата Стратегије, оцене ефикасности, ефективности и додатне вредности Стратегије, а са циљем добијања информације о квантитативним и квалитативним резултатима Стратегије, као и циљевима који нису остварени или нису остварени у планираном обиму, као и ради креирања препорука и предлога за будуће правце деловања приликом планирања, односно измена које је потребно извршити како би се осигурало достизање жељеног циља у области туризма.

4. Методологија израде финалног извештаја Стратегије

За потребе израде Финалног извештаја о спровођењу Стратегије коришћени су налази и подаци из екс-пост анализе, Завршног извештаја припремљеног у оквиру процеса ревизије и ажурирања Стратегије развоја туризма Републике Србије 2016–2025. године. Екс-пост анализа била је заснована на подацима и документацији којима располаже министарство надлежно за послове туризма, као и на јавно доступним подацима релевантних институција. Анализа је обухватила сагледавање процеса спровођења Стратегије, реализованих активности и мера, као и резултата остварених у односу на специфичне циљеве дефинисане Стратегијом. У поступку израде екс-пост анализе коришћени су: Ревизија Стратегије развоја туризма Републике Србије 2016–2025 – Завршни извештај из 2022. године, подаци за праћење показатеља остваривања циљева Стратегије доступни Министарству туризма и омладине, Републичком заводу за статистику, Народној банци Србије, Централном регистру обавезног социјалног осигурања и Агенцији за привредне регистре, као и Извештај о реализацији Акционог плана за спровођење Стратегије, припремљен за потребе извештавања Државне ревизорске институције.

Кључна питања за евалуацију (КП)	Релевантност	Усклађеност	Ефикасност	Ефективност	Утицај	Одрживост
КП1: Да ли је Стратегија развоја туризма ускладила своје циљеве са утврђеним развојним приоритетима у туризму и потребама корисника?	x	x				
КП2: Колико је прилагодљива и флексибилна Стратегија развоја туризма била током њеног спровођења?	x	x				
КП3: Да ли је Стратегија развоја туризма узела у обзир родну равноправност и принципе „да нико не буде изостављен” (укључујући младе запослене) током свог развоја и имплементације?	x	x				
КП4: Да ли је имплементација Стратегије развоја туризма била ефикасна у погледу управљачких механизма, коришћења ресурса и поштовања планова рада (правовремена реализација)?			x			
КП5: Да ли је имплементација Стратегије развоја туризма била ефективна у погледу спровођења активности, постизања резултата и напретка ка циљевима у оквиру приоритетних области?				x		x
КП6: Да ли је имплементација Стратегије развоја туризма допринела стварању подстицајног окружења, укључујући механизме за континуирана унапређења у оквиру циљева/приоритетних области интервенције у сектору туризма у Србији?					x	x
КП7: Који је био ниво одрживости постигнутих резултата у оквиру Стратегије развоја туризма?						x

Табела 1: Кључна питања за евалуацију

У оквиру екс-пост анализе примењен је приступ анализе доприноса (contribution analysis), прилагођен сложеним развојним иницијативама које подразумевају сарадњу више актера и остваривање циљева на стратешком нивоу. Анализа је била заснована на комбинацији квалитативних и квантитативних метода, уз примену приступа заснованог на теорији промене и корисности. Посебна пажња посвећена је питањима релевантности, усклађености, ефикасности, ефективности, утицаја и одрживости Стратегије, као и аспектима родне равноправности, приступачности, заштите животне средине и развоја капацитета. Анализа је обухватила преглед стратешких и имплементационих докумената, извештаја, записника са састанака и других материјала насталих током спровођења Стратегије, као и интервјуе са кључним актерима укљученим у њено креирање и спровођење. Такође су анализиране секундарне базе података које се односе на туристички и шири социо-економски развој Републике Србије

6. Налази проистекли из Завршног извештаја у оквиру екс-пост анализе

6.1. Резултати анализе

КП1: Да ли је Стратегија развоја туризма ускладила своје циљеве са идентификованим развојним приоритетима у туризму и потребама корисника?

Оцена 1: Модел раста туризма Републике Србије до 2025. године, који је саставни део Стратегије, има за циљ да повеже визију и циљеве развоја туризма са свим релевантним елементима понуде и потражње.

Оцена 2: Кључни саговорници су изразили различита, често опречна мишљења о укупној релевантности Стратегије

КП2: Колико је прилагодљива и флексибилна Стратегија током њене имплементације?

Оцена 1: Имплементација Стратегије била је флексибилна и прилагодљива новонасталим приоритетима и изазовима током периода спровођења. Посебну прилагодљивост Стратегија је показала током пандемије Covid-19, када су Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада) и Министарство, припремили и спровели мере за ублажавање њених негативних последица

Оцена 2: Заинтересоване стране су навеле да је спровођење Стратегије било флексибилно и прилагодљиво током целог периода имплементације?

Оцена 3: Одређени спољашњи фактори су значајно утицали на спровођење Стратегије

Оцена 4: Влада наставља са спровођењем мера у циљу очувања постигнутих резултата у сектору туризма у оквиру Стратегије

КПЗ: Да ли је Стратегија развоја туризма узела у обзир родну равноправност и принципе “никог не оставити по страни” (младих запослених) током фазе израде и спровођења?

Оцена 1: У недостатку релевантних статистичких података о овом аспекту туризма, Ревизорски тим (Стратегије) заснива анализу на ширем оквиру и примарним подацима, а ови извори указују на то да је постигнут одређени напредак у погледу родне равноправности и укључивања рањивих група.

Оцена 2: Спровођење Стратегије за период 2017–2020. било је неизбежно повезано са напретком у остваривању релевантних циљева одрживог развоја (Sustainable Development Goals – СДГ). Стратегије је уопштено била усклађена са Агендом 2030 за одрживи развој и њених 17 циљева, доприносећи испуњавању основног начела – „да нико не буде изостављен” (“Leave no one behind”)

Оцена 3: Стратегија је допринела остваривању циљева одрживог развоја (СДГ), националних развојних циљева и међународних обавеза Републике Србије.

6.2. Оцена ефикасности стратегије

КП 4: Да ли је спровођење Стратегије било ефикасно у погледу реализације активности, остваривања резултата и напретка ка циљевима у приоритетним областима?

Евалуација ефикасности спровођења Стратегије може се посматрати из два угла. С једне стране, имајући у виду остварене резултате српског туризма као и константан раст броја долазака и ноћења у периоду пре пандемије. С друге стране, проценат реализованих активности из Акционог плана није прелазио 50%, што указује на то да је доминирао оперативни, свакодневни менаџмент, уместо стратешког приступа и спровођења унапред планираних и усвојених активности.

Главни резултати постигнути током имплементације Стратегије могу се навести као:

1. повећање броја долазака и ноћења пре пандемије Covid-19;
2. повећање долазака и ноћења страних посетилаца;
3. повећање девизних прихода од туризма у Србији;
4. пораст страних директних инвестиција у туризму – иако не постоји прецизан доказ за то, може се илустровати бројем нових капацитета од 2016. (нпр. Број: хотела, гарни хотела и апарт хотела је био 347 у децембру 2016. а повећан је на 435 објеката у децембру 2021. – пораст од 88 хотела);
5. детаљно уређење области туризма и угоститељства кроз два нова закона и више подзаконских аката;

6. повећање квалитета дестинација, капацитета и инфраструктуре (као илустрација може послужити структура хотела у Београду, у којој доминирају хотели виших категорија, уз недостатак хотела са једном и две звезде).

Одређени број резултата се такође појавио током имплементације Стратегије:

1. раст домаћег туризма на основу програма ваучера, али без реализације планираног програма туристичких платних картица;
2. притисак на „сиву” економију кроз имплементацију платформе Е-туриста, иако то није била изворна намера овог алата;
3. легализација модела продаје и повратног закупа као модела дисперзије ризика (модел делимичног власништва) – у Закону о туризму и Правилнику о категоризацији и стандардима;
4. постоји образац за категоризацију, али он може постати алат за самопроцену (остаје питање релевантности и искрености).

КП 5: Да ли је спровођење Стратегије било ефикасно у погледу реализације активности, испоруке резултата и напретка ка циљевима у приоритетним областима?

Оцена 1: Стратегија је била предвиђена да покрива период од 2016. до 2025. године, а ова евалуација је спроведена како би се препоручиле техничке и опште области за унапређење. Пандемија Covid-19 значајно је утицала на спровођење Стратегије, онемогућивши реализацију одређених активности и указујући да поједини планирани резултати нису могли бити постигнути.

Оцена 2: Институционални и оперативни оквири, укључујући механизме координације за Стратегију, нису јасно дефинисани.

6.3. Оцена одрживости стратегије

КП 6: Који је био ниво одрживости достигнућа у оквиру Стратегије?

Оцена 1: Национални партнери у Србији разматрали су одрживост резултата током дизајнирања Стратегије; Међутим, ревизиони тим није утврдио постојање системског приступа обезбеђивању одрживости резултата током фазе спровођења.

Оцена 2: Пандемија Covid-19 представљала је тест одрживости постигнутих резултата у развоју туризма у Србији.

Оцена 3: Заинтересоване стране, у оквиру Стратегије, стално се баве потребама за капацитетима појединаца да одговоре на могућности развоја туризма (страна потражње) и омогуће капацитете за пружање услуга (страна понуде).

6.4. Оцена утицаја Стратегије

КП 7: Да ли је спровођење Стратегије допринело стварању подстицајног окружења, укључујући механизме за континуирано унапређење у оквиру циљева/приоритетних области интервенције у туристичком сектору Србије?

Оцена 1: Повољна инвестициона клима представља један од запажених резултата стварања погодног окружења за развој туризма у Србији кроз планске напоре Владе.

Оцена 2: Иницијална дигитализација туристичке индустрије кроз платформу еТуриста представља један од најупечатљивијих примера стварања шире основе за развој туризма у Србији.

Оцена 3: Конкурентност Србије на глобалном туристичком тржишту се креће циклично – прво бележи пад, затим побољшање – и даље постоји простор за напредак, али само уз професионално планирање и праћење развоја туризма.

6.5. Главни закључци проистекли из Завршног извештаја у оквиру екс-пост анализе:

ЗАКЉУЧАК 1. Стратегија је била релевантна од фазе пројектовања током читавог периода његове имплементације, одражавајући приоритете развоја туризма

Стратегија је остала релевантна током целог периода спровођења (2017–2020), а Влада / Министарство и партнери су осмислили Стратегију тако да одражава потребе развоја туризма у земљи и главне заинтересоване стране у тој области. Флексибилност и одговорност Стратегије и Министарство биле су добро спроведене, одговарајући на нове потребе различитих актера и пружалаца услуга у оквиру туризма, посебно услед утицаја пандемије Covid-19. Наиме, Влада и Министарство су спровели различите мере, додатно потврђујући релевантност СРТ-а. Значај програмирања развоја туризма дефинисаног у Стратегији остаје висок.

ЗАКЉУЧАК 2. Стратегија је била широко формулисана документ, без јасно дефинисане стратешке визије, са недостатком добро артикулисаних стратешких и мерљивих циљева

Јасна логика интервенције, укључујући стратешку визију и циљеве са мерљивим резултатима, је предуслов за дефинисање приоритетних акција, израду планова активности и праћење и потврђивање резултата. Међутим, Стратегија је задржала широк фокус, без хијерархије циљева у оквиру своје логике интервенције, што је утицало на формулацију индикатора и референтних вредности (почетне вредности и циљеви).

ЗАКЉУЧАК 3. Влада и Министарство нису успоставили платформу за континуирану и ефикасну сарадњу и координацију између министарстава / органа, актера у туризму и развојних партнера.

Стратегија би могла бити основни механизам за укључивање партнера на високом нивоу, пружање стратешких смерница и координацију развоја туризма током целог периода имплементације. Влада Србије би требало да дефинише форум за укључивање националних партнера на високом нивоу како би они заиста водили развој туризма, уз снажно национално лидерство кроз учешће Министарства.

ЗАКЉУЧАК 4. Ојачана координација у оквиру Стратегије и функција координације коју би имала организациона јединица Министарства могла би да унапреди синергију између интервенција, омогући стратешко позиционирање и пружи усмерење ка приоритетима.

Стратегија би могла бити основни механизам за укључивање партнера на високом нивоу, пружање стратешких смерница и координацију развоја туризма током целог периода имплементације. Влада би требало да дефинише форум за укључивање националних партнера на високом нивоу како би они заиста водили развој туризма, уз снажно национално лидерство кроз учешће Министарства.

ЗАКЉУЧАК 5. Стратегија није увела приступ „одоздо нагоре” (bottom up) како би оснажило учешће локалних заједница у развоју туризма. Стратегија није успоставила механизме за препознавање, идентификацију и спровођење локалних/регионалних приоритета у развоју туризма, нити је укључила представнике локалног туризма у доношење одлука. Такође, није постављен оквир нити критеријуми за доделу и усклађивање финансијских средстава. Кроз сарадњу са локалним актерима приступ одоздо нагоре могао би да стимулише одрживи развој туризма, обједињавањем људских и финансијских ресурса јавног и приватног сектора око заједничких пројеката и више секторских акција.

ЗАКЉУЧАК 6. Спровођење различитих интервенција и резултати Министарства, других министарстава и развојних партнера допринели су одређеним постигнућима у оквиру туристичког развоја, док је пандемија Covid-19 имала озбиљан негативан утицај.

Постигнути резултати на различитим нивоима укључују унапређење капацитета појединаца и институција (нпр. обуке, побољшање вештина и рад туристичких организација), али Стратегија није успоставила системски приступ за мерење напретка и ефеката развијених капацитета, нити су ти напори повезани са стратешким циљевима.

ЗАКЉУЧАК 7. Стратегија је мобилисала и обезбедила ресурсе, посебно у областима туризма, али постоји потреба за унапређењем планирања и буџетирања.

Министарство и надлежни органи обезбедили су значајна средства за спровођење Стратегије (нпр. у унапређењу туристичке инфраструктуре), али планирање и буџетирање генерално нису били засновани на доказима и анализама.

ЗАКЉУЧАК 8. Интервенције и резултати Министарства, других министарстава и развојних партнера допринели су напретку Србије у оквиру развоја туризма.

Имплементацијом Стратегије остварени су конкретни, видљиви резултати на индивидуалном, институционалном и системском нивоу. Ипак, пандемија Covid-19 је негативно утицала на постигнућа. Стратегија није успоставила систем за мерење напретка, а

будући развој ће зависити од озбиљне анализе проблема, одређивања приоритета и наставка подршке кључним областима како би се осигурала одрживост.

ЗАКЉУЧАК 9. Учесће актера у туризму у дизајнирању и спровођењу интервенција допринело је осећају власништва над постигнућима у оквиру Стратегије.

Одржавање постигнућа је вероватно, посебно на институционалном нивоу, али спољашњи фактори (нпр. продужена пандемија, социо-економски изазови, политичке динамике) могу негативно утицати на одрживост. Недостатак координисаног спровођења Стратегије довео је до тога да различити актери самостално спроводе активности. Њихово укључивање на нивоу спровођења („output nivo”) било је задовољавајуће, али не и стратешки координисано.

ЗАКЉУЧАК 10. Министарство би имало користи од успостављања система за извештавање и комуникацију резултата ка националним актерима и јавности.

Недостатак индикатора учинка и квалитетних пракси извештавања онемогућио је националне актере да мере напредак и резултате, што је утицало на комуникацију постигнућа и изградњу ширег консензуса око развоја туризма

ЗАКЉУЧАК 11. Стратегија је имала ограничен утицај и фокус на родну равноправност, иако су предузете неке активности оснаживања жена у туристичком сектору.

Стратегија није садржавала мере и активности које би биле усмерене на проблеме и потребе жена, нити је било родно осетљивих показатеља.

ЗАКЉУЧАК 12. Стратегија не садржи део који се бави управљањем кризама и механизмима одговора.

Увођење посебног модула за управљање кризама би унапредило квалитет стратегије. Искуства из пандемије показују потребу за јасним механизмима: препознавање кризе, координација, прикупљање података, проток информација итд.

6.6. Лекције проистекле из Завршног извештаја у оквиру екс-пост анализе:

1. Стратегија може бити снажан инструмент за вођење колективних и координисаних напора свих партнера у постизању туристичких приоритета Републике Србије. Међутим, недостатак одговарајућег и усмеравајућег стратешког фокуса ствара изазове у постављању приоритета и дефинисању (приоритетних) интервенција. Додатно, тешко је поставити циљеве на вишем нивоу и утврдити допринос појединачних мера. Велике вишегодишње интервенције, нарочито у области туристичке инфраструктуре или развоја специфичних секторских капацитета, показале су се као веома ефикасне у остваривању резултата. Ове интервенције могу бити кључне за постављање темеља за свеобухватнији стратешки и програмски приступ, као и за јачање посвећености актера, што води ка значајним променама и напретку у туризму и олакшава спровођење Стратегије. Такође је

потребно размотрити мање интервенције и наставити са постизањем резултата у оквиру исте тематске области. Тиме се развојни учинци могу обезбедити балансирањем између краткорочних интервенција и стратешких иницијатива које одговарају на изазове развоја туризма.

2. Пружање фокусираног стручног знања и саветодавне подршке у креирању политика донело је додатну вредност и допринело развоју туризма, као и напретку и реформским напорима Србије. Одрживост ових резултата на нивоу институција и целокупног туристичког сектора зависиће од капацитета Владе / Министарство (укључујући националне агенције) и других институција да имплементирају нове задатке и функције и искористе стечено знање. Једнако је важно унапредити њихову способност и посвећеност, као и осигурати учешће заинтересованих страна у развоју туризма – од креирања политика и доношења одлука до имплементације. Влада / Министарство су показали агилност током пандемије Covid-19, припремивши и имплементиравши квалитетан оквир одговора за сектор туризма, укључујући и подршку пружаоцима услуга. Ова подршка биће још релевантнија уколико се процени и прилагоди током спровођења, како би се правовремено одговорило на промене у окружењу, преиспитали приоритети и прилагодили циљне вредности.

3. Република Србија има ограничене капацитете унутар јавне управе за спровођење реформи, програма и политика Владе. Због тога је од изузетне важности користити развојну помоћ националних партнера – кроз пружање стручних знања, саветодавне подршке и, по потреби, пилот-иновације и демонстрацију ефикасних решења кроз интервенције на терену. Примери такве помоћи укључују подршку Делегације Европске Уније, помоћ Владе Немачке и других развојних партнера активних у Србији у областима туризма и диверзификације туристичке понуде.

4. Јачање и успостављање партиципативних структура за планирање и доношење одлука, које окупљају националне и локалне актере, могло би значајно допринети остваривању циљева Стратегије. Ова широка партиципација може унапредити и оснажити осећај власништва и одговорности у развоју националне и локалне „визије туризма”. Истовремено, овај приступ може бити кључан за дизајнирање и планирање, расподелу ресурса и спровођење, праћење и евалуацију развојних активности које боље одговарају националним и локалним потребама. Кључно је да ови различити локални актери постану покретачи развоја, створе „осећај заједничког власништва” и заједнички управљају развојним иницијативама у оквиру туризма.

5. Професионализација, као и обавеза извештавања, праћења и евалуације спроведених активности и постигнутих резултата, омогућиће боље смернице за планирање и предузимање будућих активности. Напуштање неуспешних пројеката и фокусирање на оне који дају мерљиве резултате може подстаћи најуспешније учеснике у сектору туризма и допринети повећању конкурентности туристичке понуде.

6. Акциони план за спровођење Стратегије да буде израђен (преобликован) тако да одражава приоритете развоја туризма и потребе актера у туризму. Искуство показује да планови акције треба да се припремају кроз холистички и координисан приступ, укључујући приступ одоздо нагоре и идентификацију планираних активности различитих актера на националном и локалном нивоу који су релевантни за развој туризма. Овакав приступ је легитиман са становишта координације, али је важно обезбедити

стратешки допринос и фокус. Најефикасније осмишљени и спроведени акциони планови одговарају на питање „како остварити приоритетне циљеве”, дефинишући одговарајуће активности и мере.

7. Укључивање и допринос бољој координацији између државних актера ангажованих у сектору или хоризонталним областима показало се корисним за унапређење посвећености, ефикасности и одрживости. На пример, фокус на системска е-решења може допринети унапређењу конкурентности (нпр. онлајн аналитичке платформе или успостављање различитих регистара) и подстаћи инвестиције у развој туризма.

6.7. Препоруке проистекле из Завршног извештаја у оквиру екс-пост анализе:

Анализа примарних и секундарних података послужила је за дефинисање налаза (као и изазова и проблема током спровођења СРТ-а 2016–2025), који су даље послужили као основа за формулисање закључака. Узимајући у обзир ове увиде, формулисане су препоруке као оквир за даље разматрање и поступање Владе, Министарство, као и осталих националних и међународних актера у Србији.

Ревизиони тим (у даљем тексту: РТ) је формулисао следеће кључне препоруке, распоређене по приоритетима:

Препорука 1:	Стратегија препоручује ревизију Стратегије, узимајући у обзир спољне промене и промене у окружењу за спровођење. Процеси доношења одлука и развоја захтевају укључивање више актера на свим нивоима планирања и креирања политика, окупљајући владу, невладине организације, локално становништво, индустрију и стручњаке у партнерству које одређује обим и врсту туризма коју земља жели. Стога Влада и Министарство, укључујући и своје планере, треба да олакшају овај процес и ангажују техничку подршку како би се подигла свест јавности и политике о планирању и очувању туристичких ресурса заједнице. Стратегију треба допунити како би се попуниле очигледне празнине у тренутно неразвијеном пољу дигиталног развоја, укључујући интеграцију дигиталних платформи, дигитално истраживање и маркетинг. Поред тога, Министарство и релевантни актери треба да развију системе који могу да прате и прилагођавају процес планирања у циљу ревизије Стратегије. Стратегија препоручује да се овај процес формализује кроз неколико компоненти: радну групу за праћење, јасне процедуре извештавања са договореним роковима и очекиваним квалитетом. Такође, у оквиру Стратегије могу се развити нови модули, посебно у областима дигиталног развоја (нпр. дигитални маркетинг) и управљања кризама и ризицима, који су тренутно потпуно изостављени из документа.
---------------------	--

Препорука 2:	Стратегија препоручује увођење концепта одрживог развоја туризма. Циљ треба да буде унапређење укупног квалитета живота кроз оптимизацију локалних економских користи, заштиту природног и изграђеног окружења, као и обезбеђивање висококвалитетног искуства и услуга за посетиоце. Одрживи туризам треба да обезбеди дугорочну економску повезаност између заједница у конкретним туристичким подручјима и туристичке индустрије. Такође, треба да минимизира штетне утицаје туризма на природну средину и унапреди социо-културно благостање локалних заједница на дестинацијама. Афирмисањем концепта одрживог туризма, потребно је хитно затворити јаз који се односи на недостатак планирања и механизма подршке за угрожене групе, узимајући у обзир и пружаоце и кориснике туристичких услуга. Постојећи стратешки оквир у овој области мора бити унапређен. Неопходно је развити и спровести оперативни акциони план, а такође предвидети механизме за праћење напретка.
Препорука 3:	Министарство и Влада треба да остану флексибилни и спремни да одговоре на потребе заинтересованих страна и приоритете дефинисане у Стратегији. Стратегија захтева суштинску ревизију и рефокусирање уз јасно разрађену стратешку намеру. У овај процес треба укључити различите актере – Министарство, надлежне институције у Србији, као и размотрити додатне приоритете. Стратегија препоручује да Министарство идентификује приоритетне секторе за даља улагања и унапређења, укључујући ИТ инфраструктуру за развој туризма и програме зелених подстицаја који подстичу еколошки најодговорније трансформације. ФЕТ (Final Evaluation Team – у даљем тексту FET) препоручује да развој туризма укључи компоненте (економске) опоравка, уз давање приоритета одрживости и „зеленом” опоравку у циљу очувања животне средине и јачања отпорности туристичких дестинација у Србији. Министарство би могло да интегрише решења заснована на природи и принципе циркуларне економије, зелене финансије и зелене условљености приликом планирања и спровођења ових активности. Узимајући у обзир постојеће, значајне регионалне разлике у развоју, са још мање повољним изгледима, Министарство, међународни партнери и други актери (јавне власти, приватни сектор, истраживачки центри и цивилно друштво) треба да истраже могућности повезивања развоја туризма са ширим развојним програмима заснованим на територијалном приступу. Пандемија Covid-19 нагласила је значај доношења одлука заснованих на подацима који су разврстани по полу и представљају локалне карактеристике. Влада / Министарство треба да обезбеде информације о најпогођенијим пружаоцима услуга и дестинацијама/туристичким производима, укључујући територијалне податке, типове услуга, старосне групе, пол, као и социо-економске и географске расподеле. Министарство мора да буде веома селективан у својим мерама финансијске подршке и ефикасан у усмеравању средстава онима којима је помоћ

	најпотребнија. Такође, различите мере подршке треба комбиновати – мере из области пољопривреде, економије и туризма (нпр. финансијска подршка, саветодавне услуге и др.). Стратегија такође препоручује да Министарство прошири подршку и усмери се на специфичне потребе жена које су укључене у сектор туризма.
Препорука 4	Влада и Министарство треба да успоставе механизам координације и унапреде капацитете за координацију и сарадњу у области развоја туризма. Стратегија препоручује формирање међуминистарске координационе структуре, уз учешће стручњака из свих министарстава, агенција и других релевантних актера. Јачање капацитета Министарства за координацију у области туризма остаје приоритет. Знање и искуство које поседују међународни развојни партнери у области координације и сарадње може бити од значајне помоћи Министарству овом процесу.
Препорука 5	Стратегија препоручује јачање заједничког планирања кроз израду општег Акционог плана (АП) за Стратегију који ће обухватити преостали период њене примене, као и израду специфичних годишњих планова рада (work plans - WPS). Ови документи треба да поставе основу за свеобухватно и интегрисано планирање и програмирање развоја туризма. Стратегија препоручује да Влада и Министарство дају приоритет дугорочном и интегрисаном планирању и програмирању развоја туризма. Јасни и снажни утицаји туризма на социо-економску ситуацију, животну средину и квалитет живота становништва треба да обликују овај интегрисани приступ. Надлежни органи треба да ускладе овај акциони план са захтевима прописаним након усвајања Стратегије и да поставе циљеве и индикаторе за њихово остварење (КП-јеве), као и да дефинишу одговорности за спровођење и извештавање. Укључивање угрожених група и циљева одрживог развоја (СДГ) треба да буде једно од програмских начела. Део планерских напора треба да буде усмерен ка интеграцији родне равноправности и оснаживању жена у свим активностима и иницијативама, кроз све циљеве и приоритетне области. Препоручује се примена родно трансформативног приступа у свим интервенцијама, кад год је то могуће.
Препорука 6	Ојачати базу доказа у циљу подршке развоју политика. Стратегија препоручује унапређење интеграције, доступности и коришћења поузданих статистичких података о туризму ради информисања креирања политика, усмеравања спровођења и подршке процесима праћења и евалуације. Кратка анализа туристичке статистике у Србији указала је на постојање празнина у информацијама и потребу за унапређењем статистичких података о туризму, како би се ефикасније подржало доношење пословних и политичких одлука.

	Стратегија препоручује јачање односа између пружалаца и корисника статистичких података, укључујући Републички завод за статистику, Народну банку Србије, Владу / Министарство и друге изворе информација. Такође, снажно се препоручује контролисано „отварање” података са платформе еТуриста за јавност, у складу са свим важећим прописима и најстрожим стандардима заштите приватности.
Препорука 7	Стратегија препоручује дефинисање јасне логике интервенције, са добро успостављеном хијерархијом стратешких циљева (стратешка визија, циљеви утицаја, стратешки исходи и резултати). ФЕТ такође препоручује дефинисање одговарајућих индикатора на свим нивоима логике интервенције, који ће адекватно пратити промене и ефекте остварене у оквиру оквира за развој туризма. Препоручује се укључивање уравнотежене комбинације квалитативних и квантитативних показатеља.
Препорука 8	Стратегија препоручује да Министарство и други партнери истраже и раде на успостављању нових партнерстава и диверзификацији извора финансирања. Потреба за додатним средствима, нарочито у контексту пост-Covid-19 опоравка, биће све већа. Стратегија препоручује да Министарство истражи нове могућности финансирања и ради на укључивању приватног сектора у финансирање и спровођење развојних иницијатива у области туризма, посебно када је реч о туристичкој инфраструктури, развоју људских ресурса и подршци рањивим групама.
Препорука 9	Допунити стратешки документ посебним делом који се односи на спровођење стратегије. Стратегија препоручује укључивање детаљнијих елемената планирања, као што су краткорочни циљеви, крајњи циљеви и други елементи плана имплементације. Постоји потреба за обезбеђивањем свеобухватних програма за унапређење људских капацитета кроз образовање и обуке; снажно се препоручује укључивање тестирања знања и вештина. Стратегија препоручује дефинисање програма за управљање ризицима и кризним ситуацијама у оквиру Стратегије, како би одговори у кризним ситуацијама били бржи и ефикаснији. То би могло допринети унапређењу капацитета људских ресурса за кризне ситуације и планирању расподеле додатних ресурса, уколико буде потребно.

7. Преглед спроведених активности које су допринеле остваривању циљева дефинисаних стратегијом

Стратегијом су дефинисани следеће циљеви:

1. Повећање броја долазака туриста за најмање 50% до 2025. године;
2. Повећање учешћа ноћења страних туриста на 45% до 2020. и на 55% до 2025. године;
3. Повећање потрошње туриста по ноћењу за 50%;
4. Повећање директног удела туризма у БДП-у Србије за 100%;

5. Повећање броја директно запослених у туризму за најмање 50%, као и утростручење запослених у туризму и комплементарним делатностима;

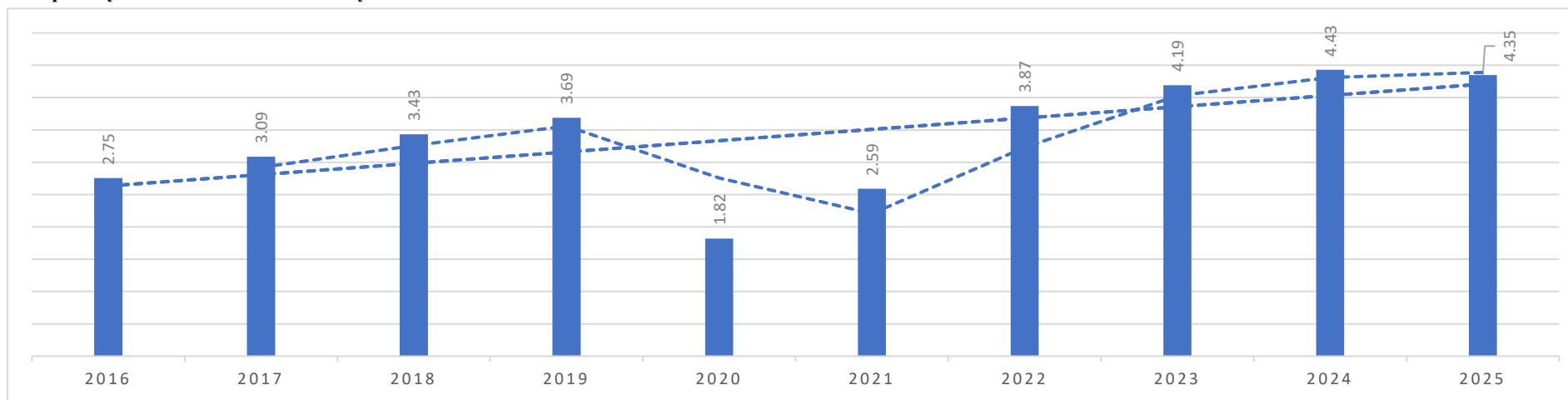
6. Повећање директних инвестиција.

Резултати остварења напред наведених циљева дати су кроз табеларни приказ вредности конкретних показатеља, дијаграме и кроз наративно објашњење истих.

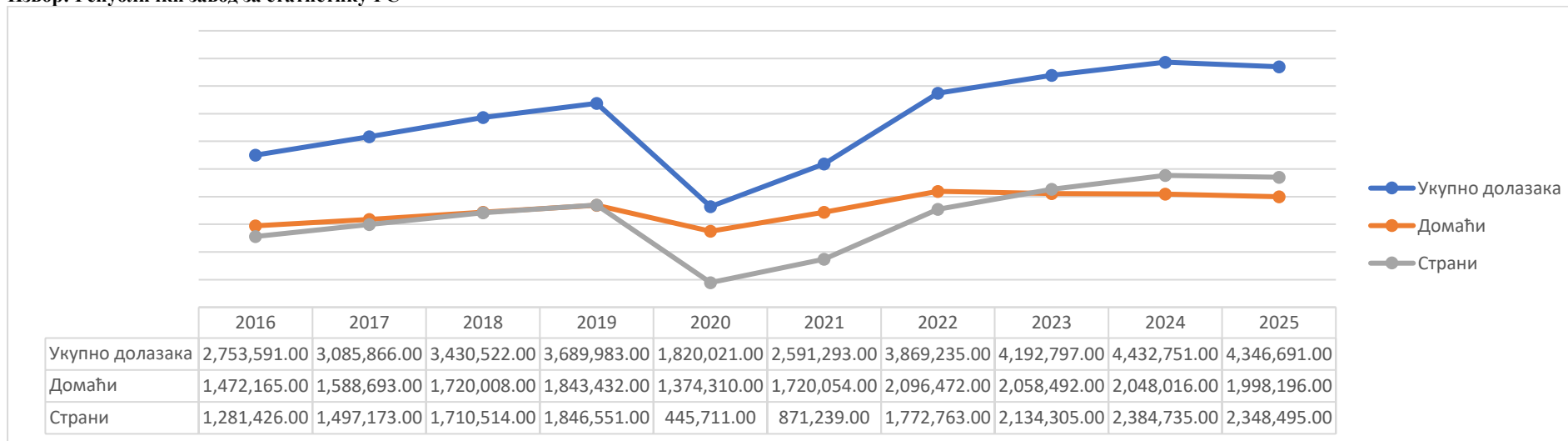
Табела 2. Нумерички приказ остварења циљева

Год.	1. Укупан број долазака туриста Извор: РЗС	2. Учешће броја ноћења страних туриста у укупном броју ноћења (у %) Извор: РЗС	3. Девизни прилив од туризма (у милионима ЕУР) Извор: НБС	4. Директан удео туризма у БДП-у Србије (у %) Извор: WTTC, Economic Impact Report	5. Број запослених лица у „индустрији туризма” Извор: РЗС	6. Улагања МТО-а у инфраструктуру Извор: МТО, Сектор за туризам	Капитални пројекти Извор: МТО Сектор за туризам
2016.	2.753.591	46,5	1.040	2,4	72.186	635.476.606	/
2017.	3.085.866	48,5	1.180	2,5	76.378	794.000.000	/
2018.	3.430.522	49,9	1.317	2,6	83.176	748.786.119	/
2019.	3.689.983	50,4	1.436	2,7	87.241	749.338.319	/
2020.	1.820.021	24,5	1.084	1,7 (COVID-19)	90.297	477.500.000	/
2021.	2.591.293	233,6	1.596	2,1	90.146	775.500.000	/
2022.	3.869.235	45,8	2.474	2,7	92.086	1.353.481.859	/
2023.	4.192.797	50,9	2.543	3,0	96.951	942.205.522	1.051.729.888
2024.	4.432.751	53,8	2.817	3,1 (процена)	99.784	946.269.747	1.710.761.489
2025	4.346.691	54,1	2.894		101.855	927.960.000	53.168.185

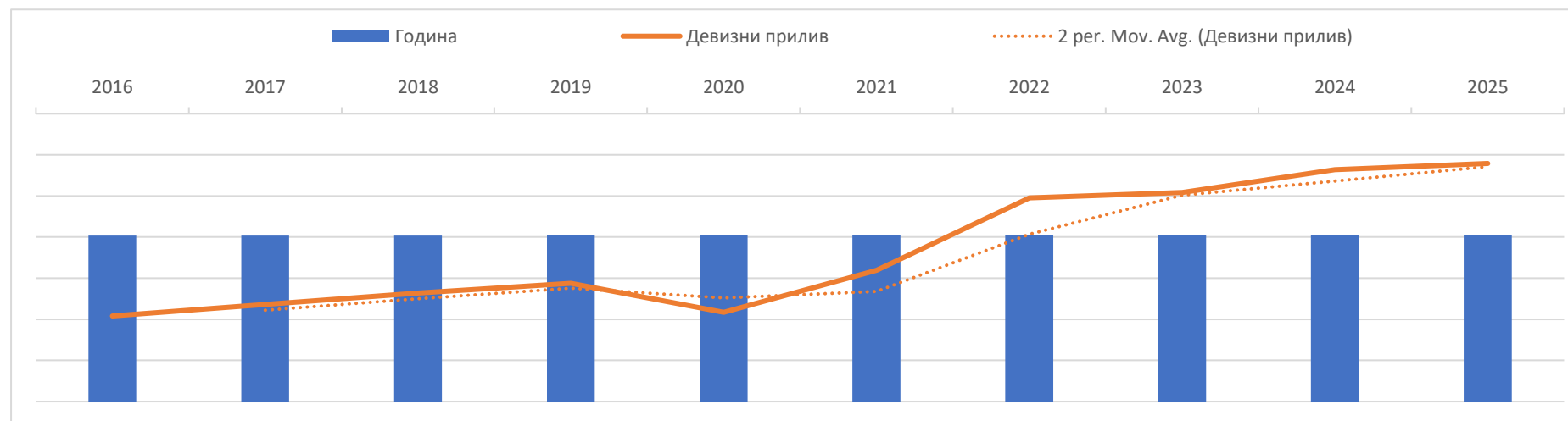
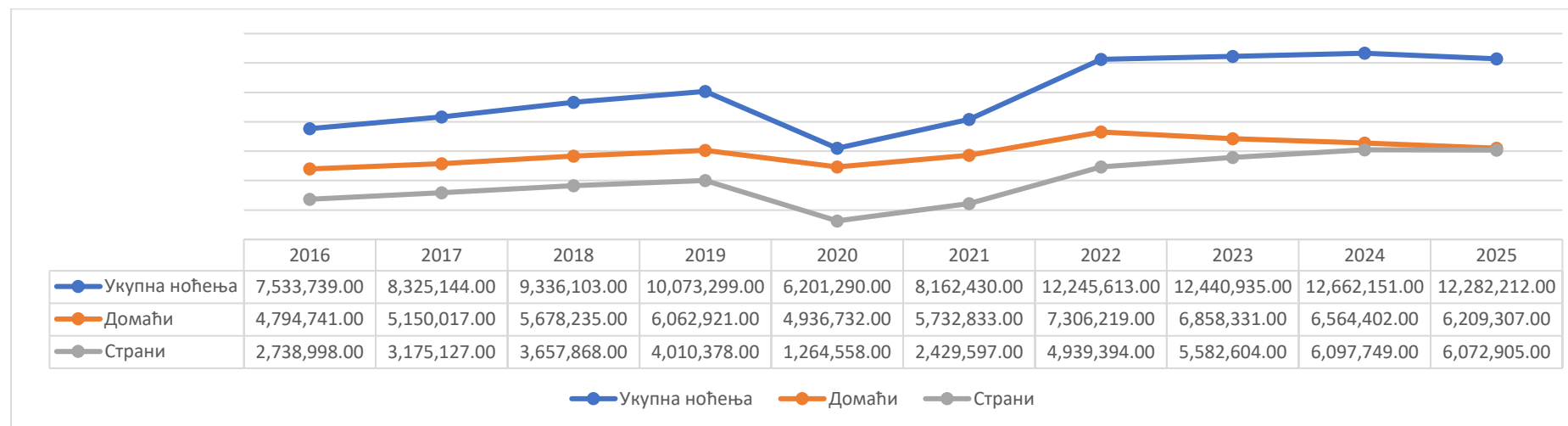
Графикон 1. Кретање туриста од 2016 до 2025
Извор: Републички завод за статистику РС

Графикон 2. Структура укупног броја долазака туриста 2016–2025 и структура долазака домаћих и страних туриста
Извор: Републички завод за статистику РС

Графикон 3. Укупна ноћења туриста и структура ноћења домаћих и страних туриста 2016–2025
Извор: Републички завод за статистику РС

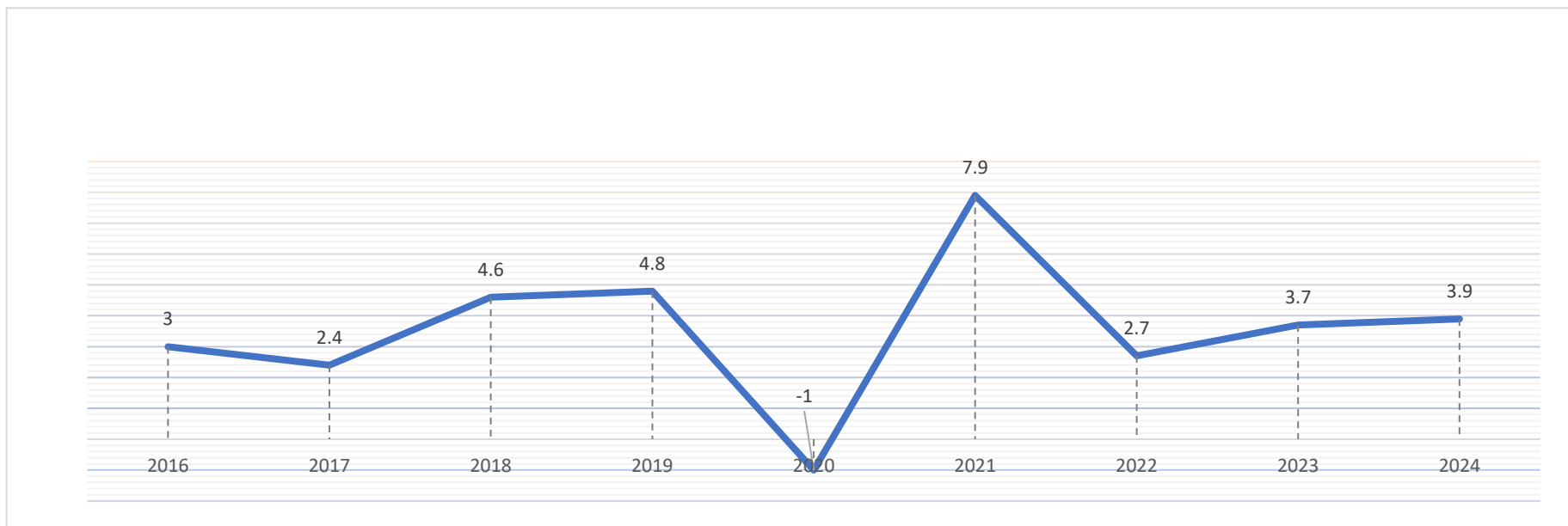

Графикон 4. Девизни прилив од туризма 2016-2025
Извор: Народна банка Србије (НБС)

7.1. Макроекономске прилике у Републици Србији

Од 2016. године привреда Србије бележи стабилан раст, са просечном стопом раста бруто домаћег производа (БДП) од око 3,3% годишње. Након привременог пада од -1% у 2020. години, услед последица пандемије COVID-19, уследио је брз економски опоравак. У 2021. години остварен је раст од 7,9%, након чега је настављен умеренији раст од 2,7% у 2022. и 3,7 % у 2023. години, уз убрзање у 2024. години на 3,9%.

Туристички сектор је пратио ове трендове. Пре пандемије забележен је значајан раст броја долазака и ноћења, док је након 2020. године опоравак био подстакнут растом домаћег туризма и инвестицијама у смештајне капацитете. Рекордни резултати остварени су 2024. године, када је забележено преко 4.4 милиона долазака, и 12.7 милиона ноћења и девизни прилив од 2,8 милијарди евра.

Графикон 5. Кретање реалне стопе БДП-а Републике Србије (2016-2024)

Извор: Републички завод за статистику РС

7.1.1. Повећање броја долазака туриста за најмање 50% до 2025. године

Према подацима Републичког завода за статистику (у даљем тексту: РЗС), у периоду од 2016. до краја 2025. године, туристички промет у Србији бележи позитивне тенденције, са изузетком 2020. године, када је услед глобалне здравствене кризе изазване пандемијом COVID-19 дошло до привременог пада. Укупни број туристичких долазака у Србију у наведеном периоду порастао је са 2.753.591 на 4.346.691 што представља повећање од 57,9 %. Такође је забележен континуирани пораст страних туриста, при чему се у наведеном периоду бележи раст од преко 83,3%. Број страних туриста повећан је са 1.281.426 у 2016. години на 2.348.495 у 2025. години. Сви наведени подаци упућују на то да је остварен значајан напредак ка испуњењу једног од посебних циљева дефинисаних Стратегијом.

7.1.2. Повећање учешћа ноћења страних туриста на 45% до 2020. и на 55% до 2025. године

Према подацима Републичког завода за статистику, у периоду од 2016. до краја 2025. године, учешће ноћења страних туриста у укупном броју ноћења повећано је са 36,4% на 49,5%. Овај раст указује на јачање међународне позиције Србије као туристичке дестинације и потврђује позитивне ефекте спроведених мера. Остварени резултати показују да је постигнуто испуњење посебног циља дефинисаног Стратегијом.

7.1.3. Повећање потрошње туриста по ноћењу за 50% → Девизни прилив

Имајући у виду да јавни статистички извори, попут Народне банке Србије и Републичког завода за статистику, не прате и не објављују податке о просечној туристичкој потрошњи по ноћењу, као што је предвиђено у Стратегији, у циљу приближне анализе наведеног циља, дат је преглед показатеља „девизни прилив”.

У посматраном периоду од 2016. до 2025. године, према подацима Народне банке Србије, девизни прилив је бележио континуиран раст, са 1.040 милиона евра у 2016. години на 2.894 милиона евра у 2025. години, што представља повећање од 178,3%. Овај значајан раст девизног прилива указује на позитивне ефекте спроведених мера, као и да туристи у просеку троше више новца него раније.

7.1.4. Повећање директног удела туризма у БДП-у Србије за 100%

Упркос позитивним трендовима у туристичком промету и девизном приливу у периоду 2016–2024, односно континуираном расту и опоравку након пандемије COVID-19, директан допринос туризма БДП-у Србије није удвостручен, тј. циљ није у потпуности остварен. На ово је у значајној мери утицала глобална здравствена криза изазвана пандемијом COVID-19, која је током 2020. и делимично 2021. године довела до драстичног смањења туристичке активности, што је оставило дугорочне последице на развој туризма. Према подацима Светског савета за путовања и туризам (WTTC), директан удео туризма у БДП-у у 2016. години износио је 2,4%, док је у 2023. години достигао 3,0%.

7.1.5. Повећање броја директно запослених у туризму за најмање 50%, као и утростручење запослених у туризму и комплементарним делатностима

Табела 3. Кретање директне запослености у сектору туризма у периоду 2016-2025 године

ГОДИНА	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Укупно регистрована запосленост у РС	2.009.785	2.062.588	2.131.079	2.173.135	2.215.475	2.273.591	2.310.035	2.360.588	2.368.948	2.364.301
Укупно "индустрија туризма"	72.186	76.378	83.176	87.241	90.297	90.146	92.086	96.951	99.784	101.855
Смештај	13.856	14.222	15.492	16.561	17.370	16.985	18.030	18.927	19.288	19.719
Делатност припремања и послуживања хране и пића	54.046	57.522	62.995	65.898	68.470	69.753	70.582	74.307	76.649	78.192
Делатност путничких агенција, тур-оператора, услуге резервације и пратеће активности	4.284	4.634	4.689	4.782	4.457	3.408	3.474	3.717	3.847	3.944

Извор: Републички завод за статистику Србије

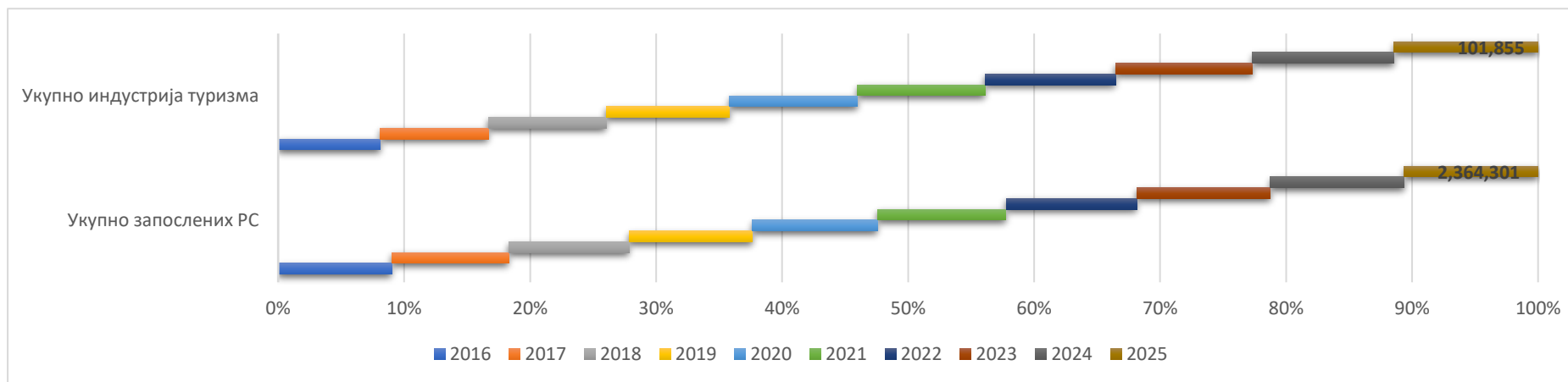
Број директно запослених лица у сектору туризма („индустрија туризма”) је износио:

- У 2016. години = **72.186** лица, што је чинило 3,6% укупне запослености у РС која је износила 2.009.785;
- У 2017. години = **76.378** лица (+5,8% у односу на 2016), што је чинило 3,7% укупне запослености у РС која је износила 2.062.588;
- У 2018. години = **83.176** лица (+8,9% у односу на 2017), што је чинило 3,9% укупне запослености у РС која је износила 2.131.079;
- У 2019. години = **87.241** лица (+4,9% у односу на 2018), што је чинило 4,0% укупне запослености у РС која је износила 2.173.135;
- У 2020. години = **90.297** лица (+3,5% у односу на 2019), што је чинило 4,1% укупне запослености у РС која је износила 2.215.475;
- У 2021. години = **90.146** лица (-0,2% у односу на 2020), што је чинило 3,7% укупне запослености у РС која је износила 2.273.591;
- У 2022. години = **92.086** (+2,1% у односу на 2021), што је чинило 4,0% укупне запослености у РС која је износила 2.310.035;
- У 2023. години = **96.951** (+5,3% у односу на 2022), што је чинило 4,1% укупне запослености у РС која је износила 2.360.588;
- У 2024. години = **99.784** (+2,9% у односу на 2023), што је чинило 4,2% укупне запослености у РС која је износила 2.368.948;
- У 2025. години = **101.855** (+ 2,1% у односу на 2024), што је чинило 4,3% укупне запослености у РС која је износила 2.364.301.

У периоду од 2016. до 2025. године, број директно запослених у сектору туризма у Републици Србији бележио је континуиран раст, уз изузетак благе стагнације током 2021. године, која се може довести у везу са последицама пандемије COVID-19. Према подацима Републичког завода за статистику, који су засновани на подацима из Централног регистра обавезног социјалног осигурања (у даљем тексту: ЦРОСО) и Статистичког пословног регистра (у даљем тексту: СПР), директна запосленост у „индустрији туризма” – која обухвата услуге смештаја, припремање и послуживање хране и пића, као и делатности путничких агенција и тур-оператора – повећана је са 72.186 лица у 2016. години (3,6% укупне запослености) на 101.855 лица у 2025. години (4,3% укупне запослености). Наведени подаци указују на укупан раст од 41,1% у апсолутном броју запослених у сектору туризма и повећање удела у укупној запослености за 0,7%. Остварени резултати указују на приближно остварење планираног раста, односно на стабилан развој запослености у туризму, упркос изазовима који су се јавили током периода примене Стратегије, те потврђују приближно остварење једног од посебних циљева дефинисаних Стратегијом. Термин „комплементарне делатности” се односи на све привредне активности (путнички саобраћај, култура, здравство, трговина, пољопривреда, грађевинарство и др.) које нису директно класификоване у оквиру званичних туристичких статистика као део „индустрије туризма“ у ужем смислу (као што су смештај, исхрана и туристичке агенције), већ индиректно утичу на туристички сектор. Из тих разлога није омогућено њихово прецизно издвајање и праћење у контексту запослености.

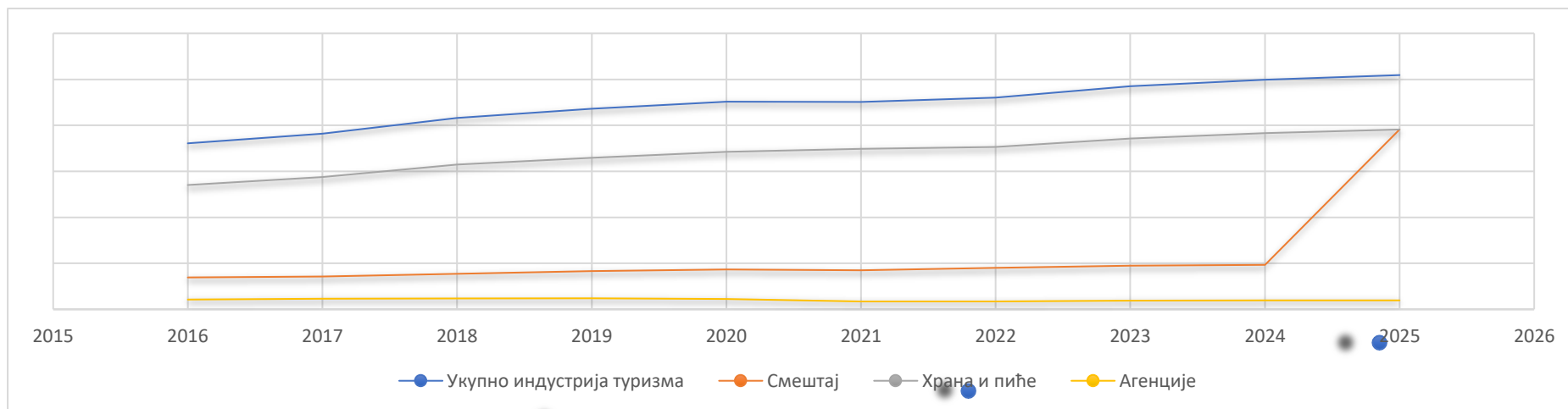
Графикон 8. Укупна запосленост и запосленост у индустрији туризма (2016–2025)

Извор: Републички завод за статистику РС

Графикон 9. Структура запослености у индустрији туризма (смештај, туристичке агенције, угоститељство)

Извор: Републички завод за статистику РС

8. Мере директне подршке

8.1. Пројекти за развој туризма

Стратегијом дефинисан циљ – „Повећање директних инвестиција“ подразумева праћење укупних инвестиција у туризам, укључујући и приватни и страни капитал. Међутим, у пракси није било систематског, транспарентног и свеобухватног извора података који би омогућио праћење укупних директних инвестиција у сектор туризма на националном нивоу. Са друге стране, доступни и поуздани подаци постоје у области улагања министарства надлежног за послове туризма, нарочито у сегменту туристичке инфраструктуре, што представља реалну основу за анализу. Обим и континуитет јавних улагања министарства у инфраструктуру указују на високу посвећеност развоју туризма и на значајан допринос унапређењу туристичке понуде, посебно у мање развијеним и руралним подручјима. У периоду од 2016. до 2024. године, финансирано је 486 пројеката туристичке инфраструктуре у укупном износу од 7.422.558.172 динара. У периоду 2023–2025. године, МТО је за капиталне пројекте у туризму издвојило 2.815.659.562 динара.

У току 2025. године спровођене су мере доделе субвенција и трансфера намењених за пројекте развоја туризма у складу са Програмом распореда и коришћења субвенција и трансфера намењених за пројекте развоја туризма у 2025. години. Обезбеђење средстава за инфраструктурне пројекте у туризму било је од 50-100% укупне вредности пројекта. Спровођење активности је описано у кварталним извештајима Министарства. У периоду од 1.1.2025. до 31.12.2025. године, финансирана су укупно 44 инфраструктурна пројекта у укупном износу од 927.960.000 динара

У циљу развоја наутичког туризма и туристичке инфраструктуре на подручју Подунавља, током 2025. године је настављена реализација два капитална пројекта „Унапређење инфраструктуре у области наутичког туризма” и „Изградња и уређење туристичке инфраструктуре и супраструктуре на подручју Подунавља”.

У оквиру капиталног пројекта „Унапређење инфраструктуре у области наутичког туризма”, започета су два пројекта при чему је изградња марине у Великом Градишту у току, док је уговор о изградњи марине у Голупцу раскинут због неисходавања грађевинске дозволе.

У оквиру капиталног пројекта „Изградња и уређење туристичке инфраструктуре и супраструктуре на подручју Подунавља” у току је реализација 5 пројеката:

- Изградња међународног пристаништа у Баноштору;
- Изградња комплекса градских базена са пратећим садржајима у Кладову – 1. фаза;
- Изградња обалоутврде са пешачко-бициклистичком стазом од Голупца до Тврђаве Голубачки град – 1. фаза, општина Голубац;
- Реконструкција градске плаже у Доњем Милановцу, општина Мајданпек;

- Изградња марине код Бездана – 1. фаза, Град Сомбор - у току је израда пројектно техничке документације за изградњу марине капацитета 120 пловила код Бездана на територији града Сомбора;
Пројекат „Ревитализација и адаптација хамама и римске куће у оквиру комплекса „Тврђава Голубачки град“, општина Голубац је завршен у априлу 2026. године.

У периоду од 2023-2024. године, у оквиру истог капиталног пројекта реализовани су следећи пројекти:

- Уређење спортско рекреативних терена у Новом Саду;
- Изградња спортско рекреативног центра са ауто-кампом у Ковину;
- Изградња бициклическе стазе дуж дунавског насипа од Врачевог Гаја до Старе Паланке на територији општине Бела Црква;
- Изградња бициклическо-пешачке стазе од Тврђаве Рам до Сребрног језера на територији општине Велико Градиште;
- Изградња бициклическе стазе и реконструкција локалног пута Велико Градиште – Винци (Голубац);
- Изградња путничког пристаништа у Доњем Милановцу.

Ови пројекти су фокусирани на изградњу, односно уређење спортско-рекреативних комплекса (пешачких и бициклических стаза, базена, плажа и др.), изградњу међународних пристаништа (Доњи Милановац и Баноштор) и марина (Велико Градиште). Ова улагања представљају значајан допринос развоју и унапређењу туристичке инфраструктуре у Србији, са фокусом на потенцијале наутичког туризма и развој подручја Подунавља као атрактивних дестинација.

Ова улагања представљају значајан допринос развоју и унапређењу туристичке инфраструктуре у Србији, са фокусом на потенцијале наутичког туризма и развој подручја Подунавља као атрактивних дестинација.

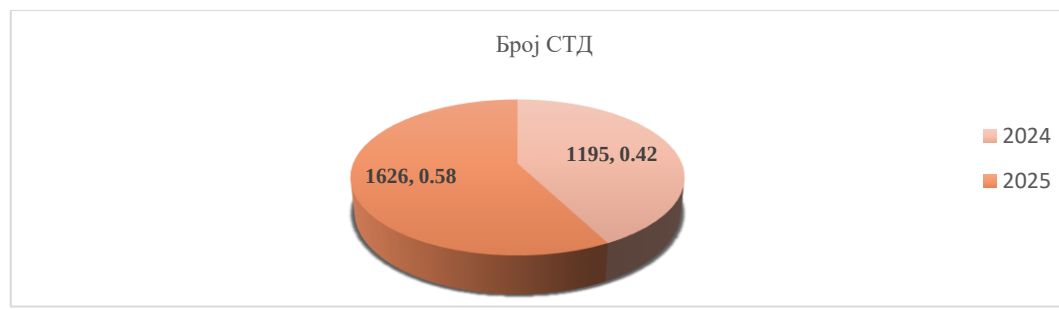
8.2. Пројекти промоције, едукације и тренинга у туризму на територији РС

Министарство туризма и омладине континуирано је спроводило програме и мере које су имале значајну улогу јер су директно доприносиле валоризацији туристичких потенцијала, унапређењу и кохезивном развоју туристичке понуде, као и њеној диверсификацији. С обзиром на то да су субвенције, трансфери и дотације намењени различитим циљним групама и активностима, оне су омогућавале ширу дисперзију нових иницијатива и доприносиле већој конкурентности туристичких дестинација.

Наведене мере допринеле су континуираној едукацији и стручном усавршавању кадрова у сектору туризма, унапређењу промоције туристичких ресурса, као и развоју и афирмацији туристичких манифестација које имају значајну улогу у привлачењу посетилаца и јачању локалне привреде, што представља један од кључних предуслова за одржив и дугорочан развој туристичких дестинација и локалних заједница. У периоду од 2016. до 2025. године финансиран је укупно 1.251 пројекат, у укупном износу од 1.129.500.000 динара.

8.3. Пројекти који су допринели развоју руралног туризма и угоститељства РС

Министарство туризма и омладине спроводи Програм подстицаја развоју и унапређењу руралног туризма почев од 2024. године. Подстицаји се реализују у складу са Законом о буџети и Уредбом о условима, начину доделе и коришћења средстава подстицаја за развој и унапређење руралног туризма и угоститељства на територији Републике Србије (у даљем тексту: Уредба) („Службени гласник РС“, број 13/25). Циљ подстицаја је повећање укупног туристичког промета, развојем руралног туризма кроз унапређење постојећих капацитета, развој локалне заједнице, повећање броја запослених у туристичком сектору и сл. Право на доделу средстава подстицаја имали су: Сеоска туристичка домаћинства, Етно куће и Салаши. У складу са Уредбом и буџетом министарства у периоду од 2024. до 31.12.2025. године финансирано је укупно 198 пројеката у укупном износу од 406.000.000 динара. Максимални износ по пројекту је износио 2,9 милиона динара, при чему је корисник морао да обезбеди најмање 10% од укупне вредности инвестиције. Наведена мера осим што је дефинисана у Стратегији 2016-2025 као приоритетна у развоју руралног туризма, значајно подстакла многа сеоска туристичка домаћинства да пређу у легалне токове, будући да је регистрација у систему е-Туриста била услов за учешће у програму подстицаја. Кроз овај вид подршке Министарство туризма и омладине на директан начин допринело је унапређењу услуга у сеоским туристичким домаћинствима, као и подстицање потрошње у руралним срединама. Ова мера државе имала је за циљ подизање квалитета услуга у сеоским туристичким домаћинствима, као и привлачење све већег броја туриста, како домаћих, тако и страних. Рурални туризам има изузетан значај не само у туристичкој понуди наше земље, већ у њеном целокупном економском развоју. Према подацима у бази е-Туриста, на дан 23.12.2025. године, у РС је регистровано 1625 сеоских туристичких домаћинстава, што представља пораст од 36 % у односу на стање на дан 23.12.2024. године). Број смештајних јединица у овим објектима на дан 23.12.2025. године, износи 4.577 (пораст од 27,5% у односу на стање на дан 23.12.2024). У овим смештајним јединицама регистровано је на дан 23.12.2025. године 10.017 индивидуалних лежаја (пораст од 26,% у односу на стање на дан 23.12.2024. године). У оквиру сеоских туристичких домаћинстава, на дан 23.12.2025. године, регистровано је 371 камп парцела (пораст од 46 % у односу на стање на дан 23.12.2024. године). На дан 23.12.2025. године, у РС је регистровано 12 етно кућа, што представља пораст од 33%. Број смештајних јединица у овим објектима на дан 23.12.2025. године, износи 64 (пораст од 73% у односу на стање на дан 23.12.2024). У овим смештајним јединицама регистровано је на дан 23.12.2025. године 177 индивидуалних лежаја (пораст од 73,5% у односу на стање на дан 23.12.2024. године). На дан 23.12.2025. године, у РС је регистровано 13 салаша (пораст од 30% у односу на стање на дан 23.12.2024). Број смештајних јединица у овим објектима на дан 23.01.2025. године, износи 140 (пораст од 29,6% у односу на стање на дан 23.12.2024. године). У овим смештајним јединицама регистровано је на дан 23.12.2025. године, 175 индивидуалних лежаја (пораст од 31,6% у односу на стање на дан 23.12.2024. године). У периоду од 1.1.2025.г. до 31.12.2025. у овим објектима (сеоска туристичка домаћинства, етно куће и салаши) остварено је укупно 216.488 ноћења, што представља пораст од 60 % у односу на период од 1.1.2024.г. до 31.12.2024. год. Домаћи туристи су остварили 124.318 ноћења (пораст од 29%), док је код страних туриста регистровано 92.170 ноћења (пораст од 135%).

8.4. Подршка развоју предузетништва и ММСП у области туризма

Пројекте за доделу кредитних средстава за подстицање квалитета туристичке понуде

У периоду од 2016. до 2025. године спровођена је мера кредитне подршке за подстицање квалитета туристичке понуде. Корисници кредитних средстава могли су бити привредна друштва и предузетници регистровани за обављање делатности у области туризма, као и пољопривредна газдинства. Подстицајна мера, односно конкурс за доделу кредитних средстава за подстицање квалитета туристичке понуде, реализован је у сарадњи са Фондом за развој Републике Србије. Оваква подршка допринела је динамичнијем развоју туристичке привреде, бољем искоришћењу потенцијала и стварању услова за одржив раст, нове инвестиције и отварање радних места. Кроз повољне кредитне линије, у сарадњи са Фондом за развој Републике Србије, омогућена је изградња и модернизација туристичке инфраструктуре, као и усклађивање капацитета са стандардима прописаним Законом о туризму Републике Србије. Конкурс је спроведен у складу са Законом о буџету Републике Србије и Уредбом о условима и начину доделе и коришћења кредитних средстава за подстицање квалитета туристичке понуде.

Значај ове мере огледа се у унапређењу инвестиционе активности у сектору туризма, повећању конкурентности туристичке понуде, као и у равномернијем регионалном развоју Републике Србије. Мера је допринела модернизацији туристичке инфраструктуре, унапређењу квалитета услуга и јачању капацитета привредних субјеката, чиме су створени услови за дугорочно одржив развој туризма. У периоду од 2016. до 2025. године одобрено је укупно 1.385.757.157 динара за 83 корисника кредитних средстава за подстицање квалитета туристичке понуде.

9. Активности, процедуре и формирање институција од значаја за имплементацију Стратегије

Информациони систем „еТуриста“ успостављен је 2020. године као јединствен и централизован електронски систем који обједињује све релевантне податке о пружаоцима услуга смештаја, смештајним објектима, као и евиденцију туристичких агенција. Путем овог система врши се њихова регистрација, као и унос других података који произилазе из обављања угоститељске, наутичке, ловно-туристичке и других туристичких делатности. Примена портала еТуриста започела је 1. октобра 2020. године. Током 2022. године уведен је нови модул „Туристичке агенције“, који обухвата евиденцију туристичких агенција, организатора путовања и посредника, као и евиденцију уговора о посредовању, уговора са трећим лицима, програма путовања, продатих туристичких аранжмана, гаранција путовања, извештаја и аналитике. Данас еТуриста представља јединствени информациони систем у Републици Србији намењен евиденцији и праћењу туристичких кретања, броја категорисаних и некатегорисаних пружалаца услуга смештаја, као и туристичких агенција. Платформа омогућава угоститељима да на једноставан начин пријављују и одјављују госте, као и да воде евиденцију о броју ноћења и гостију. Истовремено, систем надлежним институцијама обезбеђује поуздане и ажурне податке о туристичким кретањима, што је од великог значаја за планирање и креирање даљих развојних политика. Увођењем система еТуриста значајно је унапређена транспарентност пословања у туризму, смањен простор за сиву економију, а административни поступци за пружаоце услуга су поједностављени. Ова платформа представља важан корак ка даљој дигитализацији и модернизацији туристичког сектора у Србији. Министарство је наставило и са модернизацијом сектора кроз развој дигиталних решења, укључујући Дата Лаке платформу за промоцију смештајних капацитета и туристичких услуга у руралним подручјима.

10. Припрема и усвајање локалних, регионалних и покрајинских програма за развој туризма

Програми развоја туризма, израда и усвајање локалних, регионалних и покрајинских програма развоја туризма – спроводи се континуирано од 2020. године применом Правилника о садржини и начину израде програма развоја туризма („Сл. гласник РС“, бр. 86/2020). Током 2025. године израђено је и усвојено седам (7) програма развоја туризма у ЈЛС (општине Осечина, Богатић, Алексинац, Блаце, Бајина Башта, Шид), Град Сремска Митровица. Од 2020. до 2025. године израђено је и усвојено укупно **38** програма развоја туризма.

11. План развоја приоритетних производа

На основу члана 6. став 2. и члана 11. став 6. Закона о туризму („Сл. гласник РС“, бр. 17/19) у 2023. години донет је Правилник о садржини и начину израде програма развоја туристичког производа и садржини и начину подношења предлога за доношење програма развоја туристичког производа („Сл. гласник РС“, бр. 82/2023). У 2025. години је формирана међу министарска радна група за израду Програма развоја туристичког производа коју чине представници МТО, као и представници ресорних министарстава (Министарство

пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство културе, Министарство за бригу о селу, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарство спорта, Министарство здравља, Министарство заштите животне средине). Задатак Радне групе је анализа и дефинисање приоритетних туристичких производа од посебног значаја, у складу са стратешким документима и израда предлога Програма развоја туристичког производа као планског документа који ближе одређује смернице за унапређење и развој туристичке понуде на нивоу Србије као дестинације. Како је у септембру месецу 2025. године креиран Нацрт нове Стратегије развоја туризма Србије 2026-2030, рад међу-министрсте радне групе је тренуно пасивизиран, јер Програм развоја туристичких производа треба усагласити са ново дефинисаним туристичким производима у складу са новом Стратегијом развоја туризма Србије за период 2026–2030.

12. Мере индиректне и директне подршке

Систем олакшица за послодавце кроз увођење система платних картица за потрошњу у домаћим угоститељским објектима смештаја и исхране и пића у циљу подстицања домаћег туризма на основу примера добре праксе у Мађарској није реализован. У овом делу указујемо да су чланом 28. Закона о туризму прописане подстицајне мере ради усмеравања и подстицања развоја туризма. На основу напред наведеног члана, а у сарадњи са Министарством финансија, у претходном периоду су реализоване шеме доделе ваучера за субвенционисано коришћење угоститељских услуга смештаја, на територији Републике Србије. Тако је, Уредбом о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста на територији Републике Србије 2015. године започета шема доделе ваучера за подстицање развоја домаћег туризма у Републици Србији. У посматраном периоду од 2015. године до сада, средства за реализацију обезбеђивала су се према Закону о буџету Републике Србије. У периоду 2016-2025. за ваучере је било обезбеђено 12.680.000.000,00 динара. У складу са одобреним средствима, број ваучера је износио 1.906.000. Од тога је одштампано 1.522.963 ваучера.

Програм подстицаја за организаторе путовања у циљу довођења организованих група страних туриста (као државна помоћ мале вредности („de minimis“) био је реализован 2016, 2018, 2019, 2020 и 2021. године. Резултати ових активности су описани у кварталним извештајима Министарства.

Рedefинисање земљишне политике на нивоу локалних самоуправа у туристичким дестинацијама у надлежности је јединице локалне самоуправе.

13. Унапређење законодавног оквира

13.1. Измене, допуне постојећих и доношење нових аката из надлежности министарства

Овде се напомиње да за доношење Правилника у вези са стратешким управљањем и начином формирања дестинацијске менаџмент организације (DMO) у Закону о туризму нема правног основа, односно наведени закон само дефинише појам дестинацијске менаџмент организације (DMO). Изменама Закона у туризму планира се ближе дефинисање услова и начина формирања DMO.

13.2. Измене и допуне закона и подзаконских аката од значаја за реализацију мера Стратегије из надлежности других министарстава

У овом делу указујемо да су у посматраном периоду (2019 год.) донета два нова закона: Закон о туризму и Закон о угоститељству, којом регулативом су, члан 28. ЗОТ, прописане подстицајне мере ради усмеравања и подстицања развоја туризма. Тако су у посматраном периоду, на основу напред наведеног члана, а у сарадњи са Министарством финансија, реализоване шеме доделе ваучера за субвенционисано коришћење угоститељских услуга смештаја, на територији Републике Србије.

14. ЗАКЉУЧАК

Претходно спроведеним и изнетим анализама Стратегије изведен је закључак да је она у највећем делу имплементације била релевантна и флексибилна, одговарајући на нове потребе различитих актера и пружалаца услуга у оквиру туризма, посебно услед утицаја пандемије Covid-19. Са намером да сагледа што свеобухватнију потребу за унапређење туризма у Србији Стратегија је била широко формулисана, уз изостанак јасније дефинисане визије, и добро артикулисаних стратешких и мерљивих циљева. Стратегија, али превасходно министарство и надлежни органи обезбедили су значајна средства за спровођење. Примена Стратегије у великој мери је допринела расту броја туриста, јачању туристичке инфраструктуре и унапређењу смештајних капацитета, али је евидентирана потреба да се унапреди планирање и буџетирање. Упркос рекордним резултатима које је српски туризам остварио 2024. године, са 4,4 милиона долазака, 12,7 милиона ноћења и девизним приливом од 2,8 милијарди евра, сектор и даље карактеришу бројни изазови. Интервенцијама министарства надлежног за послове туризма, али и других министарстава, развојних партнера, локалних самоуправа и приватног сектора допринели су напретку Србије у оквиру развоја туризма. Ипак, изостала је координација у спровођењу интервенција и саме стратегије. Унапређењем координације прилико спровођења активности, унапредила би се синергија између интервенција, те би се тиме и достигло стратешко усмеравање ка приоритетима. Изостављено је дефинисање решења за континуирано укључивање националних партнера на високом нивоу који већ спроводе интервенције у правцу унапређења туризма, а уз национално покровитељство у виду министарства надлежног за послове туризма. У том смислу, потребно је размотрити и предвидети учешће и улогу Националног савета за туризам Републике Србије. Такође, Стратегијом није постављен оквир за сарадњу локалних самоуправа и државних институција, посебно у делу идентификације потенцијала, препознавања приоритета на локалном нивоу и њихове координисане имплементације. Из тога се

закључује да је наредном стратегијом неопходно дефинисати и успоставити чврсту и функционалну сарадњу локалних самоуправа са надлежним министарством, сарадњу националних партнера, свих државних институција и министарстава са министарством надлежним за послове туризма, али и сарадњу са приватним сектором. Континуираном сарадњом свих актера у туризму правовремено се препознају потенцијали и идентификују могућности, осигурава се координација спровођења интервенција, без могућности за размимоилажење, задржавањем заједничких приоритетних праваца, а чиме се осигурава достизање предвођених циљева. Наредном стратегијом, поред напред наведеног потребно је предвидети активности којима ће се допринети унапређењу капацитета унутар јавне управе за спровођење реформи, програма и политика Владе. Потребно је успоставити и ојачати партиципативност локалних и националних актера за планирање и доношење одлука, у циљу стварања осећаја власништва и одговорности у развоју туризма. Такође, напред наведена чињеница да је Стратегија усвојена пре ступања на снагу Закона о планском систему, као и да истом нису предвиђени индикатора учинка, изостало је правовремено извештавање о реализацији Стратегије, што је онемогућавало и комуникацију о постигнућима Стратегијом планираних активности. Стратегија развоја туризма може и треба бити снажан инструмент за вођење колективних и координисаних напора свих партнера у постизању туристичких приоритета Републике Србије, те ће се уз уважавање напред изнетих закључака и препорука приликом израде новог стратешког документа за развој туризма, осигурати остварење циљева и постићи планирани напредак у позиционирању Србије као туристичке дестинације.

15. ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА СПРОВОЂЕЊА АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ТУРИЗМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 2016-2025. ГОДИНА

У наставку је табеларни приказ Акционог плана за спровођење Стратегије, којим су садржане активности, носиоци послова и планирани период имплементације. Такође у табелама је приказан исход реализације за сваку активност посебно уз коментаре којим су дата ближа појашњења.

Табела 4. Акциони план за спровођење Стратегије развоја туризма Републике Србије од 2016. до 2025. године

#	АКТИВНОСТ	ОПИС	ВОДЕЋА ИНСТИТУЦИЈА	ИНСТИТУЦИЈЕ ПОДРШКЕ	ИНДИКАТОРИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОРИ ПРОВЕРЕ	ВРЕМЕ ИМПЛЕМЕНТА ЦИЈЕ	РЕАЛИЗ- ОВАНЕ ДА/НЕ	КОМЕНТАР
А. СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ И АКТИВНОСТИ КОЈЕ СЕ УСКЛАЂУЈУ СА СТРАТЕГИЈОМ									
Стратегија се реализује путем Стратегијског мастер плана, Стратегијског маркетинг плана и Програма развоја туристичких производа. Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности утврђених законом којим се уређује локална самоуправа и посебним законом, доноси програм развоја туризма у складу са Стратегијом.									
А. 1 Ажурирање и усвајање измена постојећих, израда и усвајање нових Стратегијских мастер планова									
1.	АЖУРИРАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ СТРАТЕГИЈСКИХ МАСТЕР ПЛАНОВА	- Стратегија развоја Града Београда - Стратегија привредног развоја Града Новог Сада - Копаоник - Стиг, Кучајске планине, - Бељаница - Палић, - Суботица, - Потисје - Горње Подунавље - Доње Подунавље - Пут римских царева - Сокобања - Стара планина	- Локална самоуправа - МТТТ	Институције/организације на локалном и републичком нивоу	Број ажурираних мастер планова	Интернет презентација МТТТ, Информатор о раду, Извештај МТТТ	2016-2020.	Не	У периоду од доношења Стратегије развоја туризма РС за период од 2016. до 2025. године („Сл. гласник РС”, бр. 98/16) нису предузете активности на ажурирању постојећих мастер планова из следећих разлога: није било довољно иницијативе од стране ЈЛС; како на државном, тако и на нивоу локалних самоуправа, у периоду од доношења Стратегије, више пута се мењала структура доносилаца одлука што је отежавало

		- Тара - Златибор и Златар - Власина - Ново Милошево - Бач, - Бачки Петровац - Бачка Паланка - Бесна Кобила - Сремски Карловци							континуитет у раду; Такође пандемија COVID 19 поставила је друге приоритете; израда стратегијских мастер планова не представља законску обавезу, већ препоруку дату Стратегијом развоја туризма. У 2025.г. секторски приоритети су били реализација пројеката инфраструктуре и супраструктуре у туризму, како капиталних пројеката, тако и пројеката који се реализују у складу са Програмом распореда и коришћења субвенција и трансфера намењених за пројекте развоја туризма у 2025. години; такође и Уредбом о условима, начину доделе и коришћења средстава подстицаја за развој и унапређење руралног туризма и угоститељства на територији Републике Србије у 2025.г. („Службени гласник РС“, број 13/25).
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.	ПРИПРЕМА И УСВАЈАЊЕ НОВИХ СТРАТЕГИЈСКИХ МАСТЕР ПЛАНОВА	- Голија, - Нови Пазар, - Ивањица - Врањска Бања - Аранђеловац, Топола, - Буковичка Бања - Дивчибаре и Ваљево - Подриње, - Цер, - Лозница, - Бања Ковиљача - Ниш, Нишка Бања - Крагујевац/Поморавље - Врњачка Бања - Банат / Вршац	- Локална самоуправа - МТТТ	Институције/органи- зације на локалном и републичком нивоу	Број усвојених нових стратегијских мастер планова као инпут за просторне планове/планове детаљне регулације туристичких дестинација	Интернет презентација МТТТ, Информатор о раду, Извештај МТТТ	2016-2025.	Не/Да	У периоду од доношења Стратегије развоја туризма РС за период од 2016. до 2025. године („Службени гласник РС”, бр. 98/16), нису предузете активности на усвајању нових стратегијских мастер планова из следећих разлога: није било довољно иницијативе од стране ЈЛС; како на државном, тако и на нивоу локалних самоуправа, у периоду од доношења Стратегије, више пута се мењала структура доносилаца одлука што је отежавало континуитет у раду; пандемија COVID 19 поставила је друге приоритете; Такође, израда стратегијских мастер планова не представља законску обавезу, већ препоруку дату Стратегијом развоја туризма. На иницијативу Министарства, а у складу са потребама које су се указале, усвојена су два Стратегијска мастер плана. Закључком Владе Републике Србије, 05 Број: 332-2437/2021 од 18. марта 2021. године, усвојен је Стратегијски мастер план развоја туризма Фрушке горе за подручје општине Ириг. Закључком Владе
----	---	--	--	--	---	--	------------	-------	--

									Републике Србије, 05 Број: 332-4951/2022 од 23.6.2022. године, усвојен је Стратегијски мастер план развоја туризма Београда за подручје археолошког налазишта Бело брдо у Винчи. У 2025.г. секторски приоритети су били реализација пројеката инфраструктуре и супраструктуре у туризму, како капиталних пројеката, тако и пројеката који се реализују у складу са Програмоом распореда и коришћења субвенција и трансфера намењених за пројекте развоја туризма у 2025. години
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

А. 2 Израда и усвајање Стратегијског маркетинг плана - Стратегијски маркетинг план се доноси за територију Републике Србије и на предлог министарства надлежног за послове туризма усваја га Влада.									
1.	ИЗРАДА СТРАТЕГИЈСКОГ И ОПЕРАТИВНОГ МАРКЕТИНГ ПЛАНА СРБИЈЕ	- Постављање кључних стратешких и оперативних маркетинг активности ТОС-а за планско раздобље - Координација стратешких и оперативних маркетинг активности са туристичким организацијама, локалним и покрајинским органима / институцијама и	- ТОС	МТТТ, Привредна комора Србије (у даљем тексту: ПКС), Национални савет за развој туризма РС, локалне, регионалне и покрајинске институције, РРА и пословна/струковна удружења	Израђен стратегијски и оперативни маркетинг план Развијени нови комуникациони и промотивни алати који се базирају на е-маркетинг технологији	Интернет презентација МТТТ, интернет презентација ТОС-а, Информатор о раду, Извештај МТТТ Извештај ТОС-а	Припремне активности 2017. Реализација од 2017/2018.	/	Стратегијски маркетинг план туризма Републике Србије до 2025. године је урађен кроз партиципативни приступ, у чијој су изради учествовала су бројна струковна и професионална удружења, научна и стручна јавност, представници локалних самоуправа, невладиних организација, хотелска индустрија, туристичке агенције и целокупна туристичка привреда.

		привредним субјектима							
2.	РЕОРГАНИЗАЦИЈА И ПОДРШКА ПРОФЕСИОНАЛИЗАЦИЈИ ОПЕРАТИВНИХ АКТИВНОСТИ ТОС-А	- Јачање капацитета и прилагођавање функција ТОС-а за спровођење законом дефинисаних задатака у области промоције туризма. - Координација активности ТОСа са локалним, регионалним, покрајинским туристичким организацијама (у даљем тексту: ТО) и привредом у туризму	-ТОС	МТТТ, ПКС, Национални савет за развој туризма РС, локалне, регионалне и покрајинске институције, РРА, пословна/струковна удружења, Дунавски центар за компетенцију (у даљем тексту: DCC)	Израђен акт о новој организацији и број одржаних едукација и тренинга, број заједничких пројеката/активност и ТОСа и локалне туристичке организације (у даљем тексту: ЛТО)	Извештај ТОС-а, акт о организацији и систематизацији	Континуирана активност	/	Водећа институција за спровођење активности је ТОС.

А. 3 Израда и усвајање Програма развоја туристичких производа Програм развоја туристичког производа је плански документ којим се ближе одређује развој приоритетних туристичких производа утврђених Стратегијом и Законом о туризму и то: градски одмори, кружна путовања, пословни туризам, здравствени туризам, планински и језерски туризам, наугички туризам, манифестације, конгреси и други догађаји, рурални туризам, специјални интереси и транзитни туризам. Програм развоја туристичког производа на предлог министарства надлежног за послове туризма усваја Влада									
1.	ПЛАН РАЗВОЈА ПРИОРИТЕТНИХ ПРОИЗВОДА	- На основу Стратегије дефинише се план осавремењања туристичких производа/услуга и предлог модела имплементације у туристичким дестинацијама - Дефинишу се мере и активности повезивања приватног и јавног сектора и креирања ланца стварања нове додате вредности - Дефинишу се мере и критеријуми подршке	- МТТТ - ТОС	Национални савет за развој туризма РС, локалне, регионалне и покрајинске ТО, локална самоуправа, ПКС, РРА, Научно-образовне институције у области туризма, пословна/струковна удружења, DCC	Број израђених и усвојених планова развоја приоритетних туристичких производа дефинисаних Законом о туризму Континуирана улагања и активности на развоју постојећих и нових производа у складу са тржиштима која су дефинисана као приоритетна Промоција и пласман приоритетних туристичких производа одабраним емитивним тржиштима	Интернет презентација МТТТ, интернет презентација ТОС-а, Информатор о раду, Извештај МТТТ, Извештај ТОС-а, Извештај ЛТО и аутономне покрајине (у даљем тексту: АП)	Припремне активности 2017. Реализација од 2018.	Не	На основу члана 6. став 2. и члана 11. став 6. Закона о туризму („Сл. гласник РС”, бр. 17/19) у 2023. години донет је Правилник о садржини и начину израде програма развоја туристичког производа и садржини и начину подношења предлога за доношење програма развоја туристичког производа („Сл. гласник РС”, бр. 82/2023). У 2025. години је формирана међу министарска радна група за израду Програма развоја туристичког производа коју чине представници МТО, као и представници ресорних министарстава (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство културе, Министарство за бригу о селу, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре,

									Министарство спорта, Министарство здравља, Министарство заштите животне средине). Задатак Радне групе је анализа и дефинисање приоритетних туристичких производа од посебног значаја, у складу са стратешким документима и израда предлога Програма развоја туристичког производа као планског документа који ближе одређује смернице за унапређење и развој туристичке понуде на нивоу Србије као дестинације. Како је у септембру месецу 2025. године креиран Нацрт нове Стратегије развоја туризма Србије 2026-2030, рад међу-министрсте радне групе је тренуно пасивизиран, јер Програм развоја туристичких производа треба усагласити са ново дефинисаним туристичким производима у складу са новом Стратегијом развоја туризма Србије за период 2026-2030.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

А. 4 Програми развоја туризма Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности утврђених законом којим се уређује локална самоуправа и посебним законом, доносе програм развоја туризма на свом подручју у складу са Стратегијом.									
1.	ПРИПРЕМА И УСВАЈАЊЕ ЛОКАЛНИХ, РЕГИОНАЛНИХ И ПОКРАЈИНСКИХ ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ ТУРИЗМА	- У сарадњи и уз техничку помоћ ЕУ формираће се стручно тело које ће пружати подршку локалним заједницама, туристичким организацијама и привредним субјектима у области туризма у дефинисању локалних и регионалних програма и акционих планова развоја туризма на основу ове стратегије и овог акционог плана - Израда web апликације за информисање, праћење и координацију активности на спровођењу Стратегије на свим нивоима - Организовање семинара покрајинских, регионалних и локалних институција у циљу координираног спровођења активности на реализацији Стратегије	- Локалне самоуправе, покрајине, регионалне туристичке регије	МТТТ, локалне, регионалне и покрајинске институције и ТО, РРА и ПКС Научно-образовне институције у области туризма, пословна/струковна удружења	Број израђених и усвојених програма за развој туризма на локалном, регионалном и покрајинском нивоу у складу са Законом о туризму Израђена web апликација за координацију спровођења Стратегије Број семинара и број учесника на семинарима /радионцама	Извештаји локалних, регионалних и покрајинских институција, ТО, РРА, ПКС и осталих партнера, интернет презентација МТТТ, ТОСа и ЛТО	2017–2020.	Да/ Континуирана активност	Програми развоја туризма, израда и усвајање локалних, регионалних и покрајинских програма развоја туризма – спроводи се континуирано од 2020. године применом Правилника о садржини и начину израде програма развоја туризма („Сл. гласник РС“, бр. 86/2020). У 2024. години представници Сектора за туризам су у сарадњи са СКГО одржали регионалне радионице за представнике ЈЛС на тему израде програма развоја туризма и развој туристичких производа, у циљу бољег упознавања и приближавања са наведеном темом и пружања саветодавне помоћи ЈЛС у вези са планирањем и изработом наведених програма. Од 2020. до краја 2025. године израђен је и усвојен 38 програм развоја туризма У периоду јануар - децембра 2025. године дата је сагласност МТО-а за 7 програма развоја туризма –

									општине Осечина, Богатић, Алексинац, Блаце, Бајина Башта, Шид), Град Сремска Митровица
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Б. МЕРЕ И АКТИВНОСТИ – ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ПРИМЕНУ СТРАТЕГИЈЕ

Неопходне активности међуресорне координације, дефинисање процедура, формирање институција од значаја за имплементацију Стратегије

Б. 1 Једна од основних претпоставки за успешно спровођење Стратегије је кадровско и стручно јачање ресора надлежног за послове туризма и ТОС, што је неопходан предуслов за пуну имплементацију предложених мера и активности.

Б. 2. Међуресорна сарадња и координација активности

Обзиром да значајан број мера захтева међуресорну усклађеност и координацију у њиховом спровођењу, неопходно је у сарадњи са другим министарствима и институцијама дефинисати оквирни дугорочни и средњерочни план заједничких активности и детаљне двогодишње планове

1.	ИЗРАДА ПЛАНА ЗАЈЕДНИЧКИХ АКТИВНОСТИ МИНИСТАРСТАВА ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ И ОВОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА	- Усклађивање активности на инфраструктурном уређењу подручја од стратешког значаја за развој туризма - Усклађивање активности на заштити природе и подручја од стратешког значаја за развој туризма - Усклађивање активности на заштити културно-историјских подручја и објеката од	- МТТТ Министарство Финансија - Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре - Министарство културе и информисања - Министарство пољопривреде и заштите животне средине - Министарство просвете, науке и технолошког развоја	Национални савет за развој туризма РС ТОС	Израђен план заједничких активности надлежних институција за имплементацију Стратегије и овог акционог плана	Интернет презентација МТТТ, Информатор о раду, Извештаји МТТТ	2017–2020.	Не/ Да	План заједничких активности министарстава за имплементацију Стратегије и овог акционог плана није реализован услед недовољне институционалне координације, односно отежаног усклађивања активности у кључним секторима као што су инфраструктура, животна средина, култура, образовање и фискална политика. У циљу усклађивања активности на подручјима која су од значаја за развој туризма, у периоду од 2021. до 2023. године, на
----	--	--	--	--	--	---	------------	--------	--

		стратешког значаја за развој туризма - Усклађивање пореске политике са стратешким - интересима развоја туризма у Републици Србији - Усклађивање активности од значаја за образовање професија и стицање знања и вештина у области туризма - Усклађивање активности на унапређењу радно правног законодавства од значаја за развој туризма	- Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања						иницијативу Министарства надлежног за послове туризма, образовано 5 Међуресорних радних група за уређење и развој подручја Овчарско-Кабларске клисуре, Јужне Србије, Старе планине, Власине и Подунавља. Задатак ових радних група је да разматра поједина питања и даје предлоге и мишљења из области туризма и културе, животне средине и инфраструктуре, у циљу стварања одговарајућих услова за уређење, коришћење и заштиту предметног подручја, као и адекватне валоризације постојећих ресурса и остваривања економско-друштвене користи.
--	--	---	--	--	--	--	--	--	---

Б. 3 Активности, процедуре и формирање институција од значаја за имплементацију Стратегије									
1.	КООРДИНАЦИЈА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О РЕАЛИЗАЦИЈИ СТРАТЕГИЈЕ	- Утврдити садржај, периодичност, рокове и списак институција за давање и објављивања годишњих извештаја о стању у области туризма на свим нивоима реализације Стратегије	- МТТТ - АП - ЈЛС	ТОС, локалне, регионалне и покрајинске ТО, ПКС, РРА, DCC, Научно-образовне институције у области туризма, пословна/струковна удружења	Утврђен садржај и динамика извештавања о токовима реализације стратегије	Периодични извештаји МТТТ, ТОС-а, локалних, регионалних и покрајинских институција, ТО, РРА, ПКС и осталих партнера		Континуирана активност	Министарство до сада није вршило годишње извештаје конкретно о реализацији Стратегије, док се генерално извештавање о свим активностима Министарства приказује у месечним (Информатор), кварталним и годишњим извештајима МТО-а.

2.	УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ИСТРАЖИВАЊА ТРЖИШТА И СТАТИСТИЧКОГ ПРАЋЕЊА ОБЛАСТИ ТУРИЗМА ПО МОДЕЛУ САТЕЛИТСКИХ РАЧУНА ТУРИЗМА (У ДАЉЕМ ТЕКСТУ: ТСА)	- Примена анализе и препорука статистичког праћења туризма од стране Радне групе Националног савета за развој туризма Републике Србије - Увођење стандардизованог система праћења ставова и мишљења домаћих и страних гостију, формирање базе података и издавање преидичних анализа - Израда плана истраживања домаћег и међународног тржишта и реализација истраживања - Активирање у пуном капацитету и ажурно вођење - АПР регистра свих правних и физичких лица која обављају делатности у области туризма и угоститељства	- МТТТ - РЗС - АПР	Национални савет за развој туризма РС, Научно-образовне институције у области туризма, пословна/струковна удружења и НБС	Унапређена методологија и процедура за прикупљање и обраду статистичких података и усаглашена са међународним стандардима праксом; Уведено статистичко праћење области туризма по моделу ТСА	РЗС, НБС, интернет презентација МТТТ, АПР	2017–2021.	Не	Није успостављена сарадња са РЗС и НБС у вези са истраживањем тржишта и статистичког праћења у области туризма по моделу сателитских рачуна. Подаци о истраживању тржишта се преузимају од РЗС и НБС и анализирају се како би се користили при креирању стратешких активности у оквиру надлежности које обављамо Министарство је у континуираној сарадњи са АПР-ом, у оквиру чијег система се налази посебан регистар туризма, који представља јединствену електронску јавну базу података о регистрованим туристичким агенцијама, организаторима и посредницима у продаји туристичких путовања. Министарство на месечном нивоу од АПР-а потражује преглед података о евидентираним туристичким агенцијама на основу којих спроводи анализу и планове рада.
3	УНАПРЕЂЕЊЕ РАЗВОЈА И ЕФИКАСНОГ КОРИШЋЕЊА ТУРИСТИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И	- На основу примера добре праксе, коришћењем фондова ЕУ и/или других донатора и	- ЈЛС - АП - МТТТ	Страни донатори, расположиви фондови ЕУ, ТОС, локалне, регионалне и покрајинске ТО,	Унапређен квалитет туристичке инфраструктуре и супраструктуре	РЗС, НБС, интернет презентација МТТТ, АПР	Континуирана активност	Не/Да	Није реализовано у целости – располажемо само информацијама о улагањима из буџета МТО-а, али немамо успостављен систем праћења стања и евиденције. У сарадњи са Немачком развојном

	СУПРАСТРУКТУРЕ И УСПОСТАВЉАЊА СИСТЕМА ПРАЋЕЊА СТАЊА И ЕВИДЕНЦИЈЕ	модела ЈПП, реализовати Пројекат ГИС туристичких дестинација, туристичке инфраструктуре и супраструктуре са: ○ евиденцијом инфраструктурне опремљености и коришћења атракција - локацијама - преглед стања и планске документација по дестинацијама ○ прегледом стања супраструктуре по дестинацијама детаљним прегледом припремљених и потенцијалних пројеката за инвестициона улагања и преглед неопходних активности по дестинацијама ○ прегледом погодних локација за подизање објеката		ДСС, РРА, Научнообразовне институције у области туризма, пословна/струковна удружења	(нпр. број хотелских и др. категорисаних објеката за смештај на 100 становника, број лежаја у категорисаним смештајним објектима, дужина изграђених и уређених бициклистичких стаза и других културно тематских рута, постављена туристичка сигнализација, број изграђених визиторских/инфо центара, кампова, уређених плажа и др); развијеност ICT сектора у туризму (број интернет корисника, интернет у бизнису, присутност на друштвеним мрежама и др)			агенцијом GIZ, а у циљу планирања реализације инфраструктурних пројеката у наредном периоду који би се финансирали како буџетским средствима, тако и средствима из фондова ЕУ и друге међународне развојне помоћи, припремљени су Упитници за инфраструктурне пројекте у туризму који су послати свим ЈЛС у Србији, као и одговарајућим установама и институцијама. У Министарство је пристигло близу 200 попуњених Упитника који представљају базу инфраструктурних пројеката у туризму, односно преглед припремљених и потенцијалних пројеката за инвестициона улагања. Ова база није софтверски обрађена и нема ГИС подршку. Неки од ових пројеката имплементирани су у нову СРТ РС 2026-2030. у оквиру поглавља „План инвестиција”. Остале активности нису реализоване из већ наведених разлога: недостатак иницијативе од стране ЈЛС, измене приоритета у оквиру националних политика развоја туризма и преусмеравање средстава на друге стратешки значајне активности, ограничени кадровски и организациони капацитети за њихову координацију, као и пандемија COVID-19 која је наметнула нове приоритете. При томе, активности у оквиру Акционог плана Стратегије развоја туризма РС, не представљају законску обавезу, већ препоруку.
--	--	--	--	--	--	--	--	---

		туристичке супраструкту ре.							
4.	ПОДСТИЦАЊЕ РАЗВОЈА И УПОТРЕБА НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА И ИСТ АПЛИКАЦИЈА	- Формирање Центра за ИСТ промоцију – израда софтверских решења и интернет апликација у области туризма РС - Развој ИСТ платформе за стандардизовану промоцију дестинација и туристичких производа и услуга - Развој националне платформе за резервације за све туристичке производе и услуге	МТТТ ТОС АП	Оператери фиксне и мобилне телефоније, Кабловске телевизије, РРА, ДСС, локалне, регионалне и покрајинске ТО, локалне самоуправе, научно-образовне институције у области туризма, пословна/струковна удружења	Формиран центар за ИСТ промоцију, успостављена ИСТ платформе за стандардизовану промоцију дестинација и туристичких производа и услуга, успостављена национална платформа за резервације	Интернет презентација МТТТ, интернет презентација ТОС-а, ЛТО, регионалних и покрајинских ТО, софтверске апликације и интернет презентације струковних удружења	Континуирана активност	Не/ Континуирана активност	Није формиран Центар за ИСТ промоцију. У току је реализација пројекта Дигитализација туристичке понуде РС који спроводи Министарство информисања и телекомуникација уз подршку Министарства туризма и омладине, а који обухвата и израду платформе за промоцију и резервацију туристичких производа и услуга.
5.	УНАПРЕЂЕЊЕ ЕФИКАСНОСТИ КОРИШЋЕЊА РАСПОЛОЖИВИХ ФОНДОВА ЕУ У ОБЛАСТИ ТУРИЗМА	- Израда водича за све потенцијалне кориснике ЕУ фондова из сектора туристичке привреде Републике Србије, на српском језику (web апликација) - Организовање семинара за припрему пројеката - У сарадњи са министарством надлежним за послове пољопривреде организовање едукације о могућностима	- МТТТ - Министарство пољопривреде и заштите животне средине - АП - Локалне самоуправе	Канцеларија за европске интеграције, пословна и струковна удружења, РРА, ДСС, ПКС и расположиви ЕУ фондови	Израђен водич за кориснике ЕУ фондова из сектора туристичке привреде Републике Србије, број организованих семинара и едукација за припрему пројеката, број учесника на семинарима / радионицама	Интернет презентација МТТТ, интернет презентација ТОС-а, ЛТО, регионалних и покрајинских ТО, софтверске апликације и интернет презентације струковних удружења	Континуирана активност	Континуирана активност	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, преко ИПАРД управљачког тела и ИПАРД агенције, припремило је водиче за све акредитоване мере ИПАРД програма, укључујући и Меру 7, „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања“. У оквиру МТО образована је Група за ИПА пројекте, која обавља послове припреме, координације и пружања стручне подршке у спровођењу пројеката који се финансирају из претприступних фондова Европске уније. Посредством Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, МТО је укључено у ИПАРД програм Европске уније кроз

		примене IPARD компоненте за - развој сеоског (руралног) туризма							кроз стално чланство у Одбору за праћење ИПАРД III програма. Министарство за европске интеграције треба да води базу података о корисницима средстава из фондова Европске уније, ради праћења њиховог коришћења и транспарентности. Консултантска подршка пољопривредним газдинствима обезбеђује се кроз различите инструменте подршке, укључујући штампане информативне материјале, информативне састанке, семинаре, обуке за припрему предлога пројеката, као и обуке за ефикасно спровођење мера руралног развоја. Наведене активности имају за циљ повећање информисаности потенцијалних корисника, као и ефикасније коришћење расположивих средстава ИПАРД програма.
6	ПОДИЗАЊЕ КАПАЦИТЕТА И КВАЛИТЕТА УПРАВЉАЊА ТУРИСТИЧКИМ ПРОСТОРОМ И ДЕСТИНАЦИЈАМА	- Организовање семинара и едукација о моделима - управљања туристичким дестинацијама - Израда модела управљања дестинацијама, туристичким местима и просторима - Припремити предлог акта о моделу управљања	- МТТТ, - ТОС - АП - Локалне самоуправе	Национални савет за развој туризма Републике Србије, програми ЕУ, билатерална сарадња, Канцеларија за европске интеграције, РРА, ДСС и научне и образовне институције	Број организованих семинара и едукативних тренинга, број учесника на семинарима / радионицама, израђен акт о моделу управљања туристичким дестинацијама, развијен и усвојен модел дестинацијских	Интернет презентација МТТТ, интернет презентација ТОС-а, ЛТО, регионалних и покрајинских ТО, извештаји наведених институција	2017 – 2021.	Нису спроведене активности у вези туристичких дестинација на наведени начин	Нису организовани семинари и едукација о моделима управљања туристичким дестинацијама, није израђен модел управљања дестинацијама, као ни предлог акта о моделу управљања. Законом о туризму дате су само дефиниције појмова дестинацијске менаџмент организације (DMO) и дестинацијске менаџмент компаније (DMC), али није дефинисан правни основ за доношење правилника у вези са стратешким управљањем и начином формирања дестинацијске менаџмент организације (DMO).

		- Туристичким дестинацијама - Развијање модела туристичких дестинацијских картица са предлогом решења. - Туристичка дестинацијска картица - представља инструмент - маркетинга и окренут је - туристима који посећују - дестинације у Републици - Србији. Важан је развој свести о концепту туристичких - картица код носиоца понуде, јер се једино квалитетом своје понуде могу кандидовати да - уђу у партнерство картице. Са друге стране, картица мора бити гарант туристичког искуства сваког појединачног - носиоца понуде, али и читаве дестинације - Развијање програма „e-Tourist” са предлогом решења. Програмом се предвиђа комплетна - дигитализација информација на нивоу дестинације.			картица, развијен и усвојен програм „eTourist”			Систем еТуриста је успостављен/Континуиран а активност	Стратегија развоја туризма за период 2016-2025, у одељку бр. 8 Промоција, наводи да ће се изразом Стратегијског маркетинг плана, активности усмерити на подршку формирању DMO и DMC на локалном и регионалном нивоу. Централни информациони систем у области угоститељства и туризма (еТуриста) је јединствен и централизован електронски информациони систем, који садржи све релевантне податке о пружаоцима услуге смештаја, објектима за смештај и евиденцију туристичких агенција, преко кога се врши њихова евиденција и уносе други подаци проистекли из обављања угоститељске, научке и ловнотуристичке, односно туристичке делатности или услуга у туризму. Пуна примена портала еТуриста је почела 1.октобра 2020. године. Од тог тренутка је почела обавеза примене портала за угоститеље (евиденција корисника услуге смештаја и подношење захтева за категоризацију), обрађиваче из ЈЛС и министарства надлежног за послове из области туризма и угоститељства (евиденција угоститеља, објеката и поступање по захтевима за категоризацију). Током 2022. године портал је унапређен новим модулом „ваучери за одмор у Србији“ и све активности угоститеља се спроводе преко портала (пријава на шему, издавање резервација, евидентирање као корисник ваучера за
--	--	---	--	--	--	--	--	---	---

									субвенционисано коришћење угоститељских услуга, захтев за рефундацију). Октобра 2023. године, дефинисан је нови модул „туристичке агенције“ и пуништен је у продукцију. Од омент пуштања у продукцију представља обавезан начин вођења евиденције за све туристичке агенције. Садржи евиденцију туристичких агенција, организатора путовања и посредника, евиденцију уговора о посредовању, евиденцију уговора са трећим лицима, евиденцију програма путовања, евиденцију продатих туристичких путовања, евиденцију гаранције путовања, извештаје и аналитику.
7.	АНАЛИЗИРАТИ ПРИМЕРЕ ДОБРЕ ПРАКСЕ МОДЕЛА ИНВЕСТИЦИОНЕ ПОДРШКЕ РАЗВОЈУ ТУРИЗМА	- Анализирати моделе, правну форму, начин организације и рада институција за инвестирање у развој туризма (фонд) - Урадити потребне студије и моделе могућих законских решења	- МТТТ	Међународне финансијске институције, донаторска средства, домаћи и страни инвеститори (по моделу ЈПП) Надлежна министарства и други државни органи	Потписан број билатералних споразума о економској сарадњи са развијеним којима са отвара могућност остваривања инвестиција кроз ЈПП у туристичку индустрију Израђена студија о примерима добре праксе са препорукама за имплементацију	Интернет презентација МТТТ Информатор о раду Извештај МТТТ	Од 2018.	Не/ Да	МТО није анализирано нове моделе. МТО је наставило сарадњу са Фондом за развој РС у погледу реализације кредита за подстицање квалитета туристичке понуде. У вези реализације наведене активности МТО је закључило уговоре о комисиону са Фондом за развој Републике Србије.

					најбољих решења				
--	--	--	--	--	--------------------	--	--	--	--

В. МЕРЕ ИНДИРЕКТНЕ И ДИРЕКТНЕ ПОДРШКЕ									
В. 1 Мере индиректне подршке									
1.	ПРЕДЛОГ МЕРА	- Развој система олакшица за послодавце кроз увођење система платних картица за потрошњу у домаћим угоститељским објектима смештаја и исхране и пића у циљу подстицања домаћег туризма на основу примера добре праксе у Мађарској.	- МТО - Министарство финансија - Друга надлежна министарства - Локална самоуправа	ПКС, Пословна струковна удружења	и	Успостављен систем платних картица за потрошњу у домаћим угоститељским објектима смештаја и исхране и пића, број долазака, број ноћења туриста	РЗС, Министарство финансија, АПР	2019-2020.	Не Систем олакшица за послодавце кроз увођење система платних картица за потрошњу у домаћим угоститељским објектима смештаја и исхране и пића у циљу подстицања домаћег туризма на основу примера добре праксе у Мађарској није реализован.

		- У складу са Стратегијом, у сарадњи са другим министарствима и локалном самоуправом, обезбедити услове за спровођење следећих мера: ○ наставак и даљи развој програма ваучера за коришћење туристичких и угоститељских услуга у Републици Србији за домаће туристе (у складу са правилима о додели државне помоћи); ○ наставак и даљи развој програма подстицаја за организаторе путовања у циљу довођења организованих група страних туриста (у складу са правилима о додели државне помоћи); ○ редефинисање земљишне политике на нивоу локалних самоуправа у туристичким дестинацијама и унапређење инвестиционе климе кроз систем подстицаја (и за домаће и за иностране инвеститоре) за улагања у развој туризма (у координацији са локалним самоуправама - развој новог модела концесија и ЈПП) - ○ давања земљишта за развој квалитетних туристичких пројеката (хотели високе категорије, тематски паркови и др) уз стимулативну фискалну политику локалних самоуправа у одређеним дестинацијама.	- МТТТ - АП - Локална самоуправа	Национални савет за развој туризма РС Друга надлежна министарства	Број долазака и остварених ноћења домаћих туриста по основу коришћења ваучера и број организованих група страних туриста (број долазака и ноћења страних туриста, девизни прилив од туризма); Рedefинисана земљишна политика у туристичким дестинацијама	Расположива документација за аплицирање за коришћење ваучера, односно средства подстицаја за организаторе путовања, РСЗ, НБС Документација АП и локалне самоуправе у туристичким дестинацијама (просторни планови, планови управљања и др), интернет презентација МТТТ, Информатор о раду, Извештаји	Континуирана активност	Да Да	Односно, у овом делу указујемо да су чланом 28. Закона о туризму прописане подстицајне мере ради усмеравања и подстицања развоја туризма. На основу напред наведеног члана, а у сарадњи са Мин. финансија, у претходном периоду су реализоване шеме доделе ваучера за субвенционисано коришћење угоститељских услуга смештаја, на територији Републике Србије. Уредбом о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста на територији Републике Србије 2015. године започета је шема доделе ваучера за подстицање развоја домаћег туризма у Републици Србији. У посматраном периоду од 2015. године до сада средства за реализацију обезбеђују се према Закону о буџету Републике Србије. У периоду 2016-2025. за ваучере је обезбеђено 12.680.000.000,00
--	--	--	---	---	--	--	-------------------------------	------------------	---

									динара. У складу са одобреним средствима број ваучера је износио 1.906.000. Од тога је одштампано 1.522.963 ваучера. Програм подстицаја за организаторе путовања у циљу довођења организованих група страних туриста (као државна помоћ мале вредности („de minimis“) је реализован 2016, 2018, 2019, 2020 и 2021. године. Резултати ових активности су описани у кварталним извештајима Министарства. Редефинисање земљишне политике на нивоу локалних самоуправа у туристичким дестинацијама у надлежности је јединице локалне самоуправе.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

B. 2 Мере директне подршке									
1.	ПРОГРАМ СУБВЕНЦИЈА ЗА АКТИВНОСТИ И ПРОЈЕКТЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА РАЗВОЈ ТУРИЗМА	- Наставак и даљи развој програма подстицаја - намењених пројектима развоја туризма (инфраструктура, промоција, едукација, - тренинзи), а у складу са - правилима о додели државне помоћи. Локалне самоуправе - обезбеђују део средства као сопствено учешће у реализацији пројеката развоја туризма које кандидују за финансирање надлежном министарству.	- МТТТ - АП - Локалне самоуправе	АП, локалне самоуправе, локалне, регионалне, покрајинске ТО, РРА и пословна/струковна удружења,	Развијена квалитетна туристичка инфраструктура; Број пројеката развоја туризма; Број одржаних семинара и едукативних тренинга; Број учесника на семинарима / радионицама, Број долазака и остварених ноћења домаћих и страних туриста, девизни прилив од туризма	Интернет презентација МТТТ, Информатор о раду, Извештај МТТТ, РЗС и НБС	Континуирана активност	Да/ Континуирана активност	У току 2025. године обезбеђена су средства за реализацију пројеката од стране ЈЛС, привредних субјеката чији је оснивач Влада РС или јединица локалне самоуправе и удружења грађана за пројекте промоције, едукације и тренинга у туризму било најмање 50% од укупне вредности пројекта. Спровођење активности је описано у кварталним извештајима Министарства. Укупно је одобрено 130.000.000 динара за 161 пројекат. У току 2025. године спровођене су мере доделе субвенција и трансфера намењених за пројекте развоја туризма у складу са Програмом распореда и коришћења субвенција и трансфера намењених за пројекте развоја туризма у 2025. години., који је донела Влада Републике Србије. Обезбеђење средстава за инфраструктурне пројекте у туризму било је од 50-100% укупне вредности пројекта. Спровођење активности је описано у кварталним извештајима Министарства У периоду јануар – децембар 2025. године одобрена су средства за укупно 44 инфраструктурна пројекта у укупном износу од 927.960.000 динара. Такође, два капитална пројекта у области туризма, „Унапређење инфраструктуре у области наутичког туризма” и „Изградња

									и уређење туристичке инфраструктуре и супраструктуре на подручју Подунавља”, започета су 2023. године и њихова реализација је пројектована до 2027. године. Уредбом о условима, начину доделе и коришћења средстава подстицаја за развој и унапређење руралног туризма и угоститељства на територији Републике Србије из 2024. године започето је спровођење мера доделе средстава подстицаја за развој и унапређење руралног туризма и угоститељства на територији Републике Србије. У периоду јануар - јун 2025. године наставиле су се наведене активности по основу Уредбе о условима, начину доделе и коришћења средстава подстицаја за развој и унапређење руралног туризма и угоститељства на територији Републике Србије („Службени гласник РС“, број 13/2025). Рок за достављање захтева за доделу средстава подстицаја био је 31. март 2025. године. Након обраде захтева, констатовано је да су 154 корисника испунили услове прописане Уредбом. Издвојена средства су одобрена за 78 корисника.
2.	ИНВЕСТИЦИЈЕ	- Израда каталога инвестиција у области туризма у Републици Србији - Промоција инвестиција у туризму у земљи и иностранству	- МТТТ - Министарство привреде - АП - Локалне самоуправе	Надлежна министарства, Инвестициони саветници, Пословна/струковна удружења, ПКС и РРА	Публикован каталог инвестиција у туризму и учешће промотивних активности у вези са инвестицијама у туризму у земљи и иностранству;	Извештај надлежних институција, интернет презентација МТТТ, Информатор о раду	Континуирана активност	Не	У току 2019. године, започета је израда Каталога туристичке инфраструктуре која се односи на пројекте финансиране од стране Министарства надлежног за послове туризма. Због измена приоритета у оквиру националних политика развоја туризма и преусмеравања средстава на друге стратешки значајне активности, као и услед ограничених кадровских и

					Унапређена инвестициона климе и повећано инвестиционо улагање у туризам				организационих капацитета за њихову координацију, те пандемије COVID-19 која је наметнула нове приоритете, реализација овог пројекта је обустављена. Пројекат нема софтверску подршку и у току 2025. године није било активности на изради каталога инвестиција у области туризма РС.
--	--	--	--	--	---	--	--	--	---

Г. УНАПРЕЂЕЊЕ ЗАКОНОДАВНОГ ОКВИРА									
Г. 1 Измене, допуне постојећих и доношење нових аката из надлежности министарства									
1.	ПРИПРЕМА АКТА О ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЗА УПРАВЉАЊЕ ТУРИСТИЧКИМ ДЕСТИНАЦИЈАМА	На основу примера добре праксе, припрема и усвајање акта о условима за оснивање, начину организовања и рада организација за управљање туристичким дестинацијама	МТТТ ТОС	Надлежна министарства, ЛТО, локалне самоуправе, АП, ПКС, РРА и пословна/струковна удружења	Израђен акт о условима за оснивање, начину организовања и рада организација за управљање туристичким дестинацијама	- Информатор о раду МТТТ, интернет презентација МТТТ - Извештај надлежних институција	2017–2020.	Не	Овде се напомиње да за доношење правилника у вези са стратешким управљањем и начином формирања дестинацијске менаџмент организације (ДМО) у Закону о туризму нема правног основа, односно наведени закон само дефинише појам дестинацијске менаџмент организације (ДМО). Изменама Закона у туризму планира се ближе дефинисање услова и начина формирања ДМО.
Г. 2 Измене и допуне закона и подзаконских аката значаја за реализацију мера Стратегије из надлежности других министарстава На основу међуресорне координације активности и дефинисању заједничких мера за реализацију Стратегије туризма, извршиће се потребне измене и допуне постојећих закона и подзаконских аката и доношење нових									
1.	ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЗАКОНСКЕ РЕГУЛАТИВЕ (утврђене након дефинисања модела)	- На основу утврђеног модела система олакшица за послодавце уводи се систем платних картица за потрошњу у домаћим угоститељским објектима за	- МТТТ, - Министарство финансија	ПКС, Национални савет за развој туризма Републике Србије, Пословна/струковна удружења у области туризма	Успостављен савремен законодавни оквир за планирање и унапређивање туристичких дестинација, број издатих картица, регистрован промет преко	- Извештаји надлежних институција, - Информатор о раду МТТТ, - Интернет презентације надлежних институција	2019–2020.	Не	У овом делу указујемо да су у посматраном периоду (2019 год.) донета два нова закона: Закон о туризму и Закон о угоститељству, којом регулативом су, члан 28. ЗОТ, прописане подстицајне мере ради усмеравања и подстицања развоја туризма. Тако су у посматраном периоду, на основу напред наведеног члана, а у сарадњи са Мин. финансија,

		смештај, исхрану и пиће у циљу подстицања домаћег туризма на основу примера добре праксе (пример Мађарске)			картица, број долазака и ноћења домаћих туриста				реализоване шеме доделе ваучера за субвенционисано коришћење угоститељских услуга смештаја, на територији Републике Србије.
--	--	--	--	--	---	--	--	--	---

Д. ПОДРШКА РАЗВОЈУ ПРЕДУЗЕТНИШТВА И ММСП У ОБЛАСТИ ТУРИЗМА									
1.	ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ О СТАЊУ РАЗВИЈЕНОСТИ ПРЕДУЗЕТНИШТВА И ММСП У ПРИВРЕДНОЈ СТРУКТУРИ ТУРИЗМА СРБИЈЕ	Анализирање и извештавање о стању туристичке привреде са посебним освртом на ММСП и резултате пословања са предлогом мера	- PKS Пословна/струковна удружења у области туризма - АПР	МТТТ Министарство привреде и РРА	Формирана нова ММСП која се у ширем смислу баве или доприносе туризму Број запослених у туризму и угоститељству, број новозапослених, број нових ММСП	- Информатор о раду МТТТ, - Извештај надлежних институција, РЗС и АПР	Континуирана активност	/	Није реализовано јер у Стратегији није предвиђено спровођење мониторинга и евалуације, (на основу Закона о планским документима који је ступио на снагу након доношења Стратегије
2.	ПОДРШКА РАЗВОЈУ ММСП У ОБЛАСТИ ТУРИЗМА	- Наставак и даљи развој програма кредитирања у циљу подстицања квалитета туристичке понуде (у складу са правилима о додели државне помоћи) - Унапређење постојећих мера подршке у области туризма са	- МТТТ, - Министарство привреде - PKS	Пословна/струковна удружења у области туризма и РРА	Формирана нова ММСП која се у ширем смислу баве или доприносе туризму, Број запослених у туризму и угоститељству, број новозапослених, број нових ММСП	- Информатор о раду МТТТ, - Извештај надлежних институција, РЗС и АПР	Континуирана активност	Да	Министарство надлежних послова туризма, реализовало пројекат доделе субвенција подршку Р у угоститељске и туристичке привреде због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, у 2020. и 2021. години, исплатом минималних зарада за привредне субјекте из области туризма и угоститељства.

		- нагласком на сектор ММСП, (у складу са правилима о додели државне помоћи)							Министарство финансија - Пореска управа, је сачинило Списак привредних субјеката који су, као претежну делатност, регистрали једну од прописаних делатности као и податке о броју запослених за које су привредном субјекти исплатили зараду за месец октобар 2020. године и поднели одговарајућу пореску пријаву. С тим у вези, Министарство је извршило пренос средстава Управи за трезор, која је појединачне износе уплатила корисницима на на посебне наменске динарске рачуне, отворене за ову намену. Укупна пренета средства за 12.037 привредних субјеката, који су испунили прописане услове, износила су 1.980.000.000 динара. Такође у 2021. години, Министарство финансија – Пореска управа сачинило је Списак привредних субјеката који су, као претежну делатност, регистрали једну од
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

									наведених, који садржи податке о њиховом ПИБ-у и МБ, називу и адреси (улица и број, место и поштански број), као и податке о броју запослених за које су привредни субјекти исплатили зараду за месец децембар 2020. године и поднели одговарајућу пореску пријаву. С тим у вези, Министарство је извршило пренос средстава Управи за трезор, која је појединачне износе уплатила корисницима на на посебне наменске динарске рачуне, отворене за ову намену. Укупно пренета средства, у 2021. години, за 12.153 привредна субјекта, који су испунили прописане услове, износила су 2.012.000.000 динара, за сваки месец појединачно (јул и август 2021. године). У периоду од 2016. до 2024. године спровођена је мера кредитне подршке за подстицање квалитета туристичке понуде. Корисници кредитних средстава
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

									могли су бити привредна друштва и предузетници регистровани за обављање делатности у области туризма, као и пољопривредна газдинства. Спровођење активности је описано у кварталним извештајима Министарства, као Информатору о раду. У 2025. години одобрено је 6 пројеката у укупној вредности 92.175.392,80 динара
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--